

Valja po pošti:
za celo leto naprej .. K 40—
za en mesec .. " 3,50
za Nemčijo celoletno .. " 45—
za ostalo inozemstvo .. " 50—
V Ljubljani na dom:
za celo leto naprej .. K 38—
za en mesec .. " 3—
V opravi prejeman mesečno .. 2-50
Sobotna izdaja:
za eno leto .. K 8—
za Nemčijo celoletno .. " 10—
za ostalo inozemstvo .. " 13—

SLOVENE

Inserati:
Enostolpna pettivrsta (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat .. po 50 v
za dva in večkrat .. " 45
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.
Poslano:
Enostolpna pettivrsta K 1—
zahr. vsak dan izvzemi nedelje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vozni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 25.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Jugoslovani in Italija.

Svetovna vojna se bliža koncu. Treba bo napraviti končni obračun in najti most do medsebojnega sporazuma. Malodane ves bojujoči se svet je v ta namen revidiral svoje vojne cilje in se načeloma izjavil za mir brez aneksij in kontribucij na podlagi samoodločevanja narodov. Tudi vodilni državnik Nemčije zagovarjajo to načelo, seveda samo v principu. Država pa, ki kljub reviziji svojih prvotnih vojnih ciljev, še vedno vztraja na imperijalističnih, aneksionističnih tendencah, je Italija. In predmet, s katerim naj plača ententa Italiji kupnino za njeno vojaško pomoč, tvorimo predvsem mi Jugoslovani. Zahteva Italije je bila svoj čas neprimeroma višja kot danes: Italijani so zahtevali poleg Albanije celo Dalmacijo, hrvaško Primorje z Reko, Istro, Trst ter zaledje Trsta — to je približno cela Goriška z obmejnimi kraji Kranjske. Sedaj so sporazumno s Pašičem znižali svoje zahteve, zahtevajo samo Trst, del Goriške, zapadno Istro, ter del Dalmacije. Reki so se že odpovedali. To se je zgodilo zadnje dni v takozvanem londonskem paktu.

Iz Italije prihajajo zadnje čase zelo vabljivi glasovi. Italijanska publicistika, na čelu ji Orlando glasilo »Corriere della Sera«, registrira vse dogodke v avstrijskem parlamentarnem življenju ter se zelo obširno razpisuje o avstrijskih Slovanih, posebno še o Jugoslovanih. Tudi drugače se kažejo Italijani zelo spravljive. Tako n. pr. piše »Corriere della Sera« dne 14. februarja v članku »Wilson in Czernin« na koncu svojih razmotiranih sledeče:

»Tudi mi priznavamo z Wilsonom, da sedaj vsi problemi o miru in vojni združeni stoje pred svetovnim tribunalom, da nobenega problema ni mogoče rešiti v notranjosti posamezne države na podlagi pogodbe ali pakta med njo in kako postavljeno oblastjo. Vidimo, da ta tribunal po večini obstoji iz Amerike in da Wilson ne brez utemeljene pravice govori kot njegov predsednik. In ravno zato zahtevamo, da se zlomijo vsa zavlačevanja ter da Italijani in Cehi, Jugoslovani in Rumuni in Poljaki pridejo pred ta tribunal ter tu soglašajoč govorijo o svojem trpljenju in o svojih pravicah. Tu naj zabranijo z vsemi sredstvi, da bi bila oproščena ona nasilna in lažnjiva moč, ki jih je teptala z nogami in izsesavala, — in to le na podlagi njihovega molka in malenkostnih medsebojnih razprtij — od sodnikov, katerih velikodušje bi izviralo le iz premalega poznavanja spornega slučaja.«

Tako list. K temu je treba nekaj pristaviti. Kadar pridemo Jugoslovani pred

tak tribunal, bomo prišli z novo obtožnico — z obtožnico proti Italijanom. K mnogim krivicam, ki jih trpi naš narod od Nemcev in Mažarov, bomo prišteli nasilja, ki jih je prestal od Italijanov. Italijansko narodnostno moralo najbolj označujejo dejstva v bivšem po Italijanih zasedenem slovenskem ozemlju. V Kobaridu in drugod so Italijani čisto v slovenskih krajih odpravili slovensko šolstvo. Slovenski otroci so se morali učiti laško in ob slovenskih italijanskih praznikih so morali nastopiti za parado z italijanskimi trobojnicami. Iz Gorice in okolice so odpeljali Italijani slovensko deco v osrčje Italije v italijanske šole. Naše kraje so hoteli kar čez noč poitalijančiti. Tu bi se Italijani od Wilsona še mnogo lahko naučili; naj bi ne importirali le ameriške municije, ampak tudi ameriški državniški demokratizem in ameriško narodnostno pravno naziranje.

Pašič sklepa v imenu Srbije dogovora z Italijo. Italijani govorijo o sporazumu z Jugoslovani. To je potrebno; do sporazuma mora priti. Toda dokler bodo zahtevali Italijani kos Dalmacije, Istre, Trsta, Goriško ali katerikoli del jugoslovanske zemlje, je sporazum z Italijo nemogoč. In Pašič nima pravice v našem imenu sklepati z Italijo pogodbe, ki bi pomenila rop najvažnejšega kosa naše zemlje in narodnostno smrt najagilnejšega dela slovenskega naroda. Italija in Srbija — obe bosta morali revidirati svoj program.

Kmet in industrija v vojski.

Pretekli teden je prinesel dva za gospodarsko velevažna dogodka. Neposredno po miru z Ukrajino, ki so ga oficijelno nazvali krušni mir, v nadi, da takoj dobimo tako skrajno potrebnih živil iz Ukrajine, je odstopil minister za ljudsko prehrano generalni major Höfer iz zdravstvenih razlogov. Cela javnost je seveda te zdravstvene razloge umevala tako, da so vse naše uredbe z organizacijo prehrane vred tako nezdružive, da je postala operacija oziroma amputacija pri glavi potrebna. Dne 24. t. m. pa se je na Dunaju vršil ustanovni občni zbor »Državne zveze avstrijske industrije«.

Takoj po izbruhu vojne je vlada začela kazati, da smatra kmečki stan za popolnoma nezrel, nedorasel težkim in važnim nalogom, ki ga čakajo v vojni. Kmečke može in fante je pozvala brezobzirno pod orožje. Za male in srednje posestnike ni priznala nobene izjeme. Samo otroke, starčke in žene je pustila na domovih. Zgodilo se je čudo, da so ti sami vršili nadčloveška dela. Žene in dekleta, oslabei starčki in otroci so brez vsakega ozira na svoje zdravje delali noč in dan, brez gospodarja so kmetске družine pokazale iz-

redno gospodarsko zrelost, vse je zmogla trdna vera in ljubezen do bojevnikov, katerim je bilo treba ohraniti dom, do domovine, da se obvaruje gospodarskega pogina.

Vlada je šla naprej. Kmetijski stan je bil izročen na milost in nemilost okrajnim glavarjem in njihovim šikanam. Kmetijski župani so morali, hočeš nočeš, prevzeti vlogo valpetov. Ta služnost, to tlačanstvo je hujše kot graščinsko tlačanstvo v preteklosti. Graščak je bil vsaj po večini kmetijski veščak. Živel je sredi svojih kmetov in je imel z njimi kolikor toliko skupne koristi. Naši okrajni glavarji pa so pokazali včasih naravnost gorostasno nepoznanje kmetijskega dela. Pozneje so jim bili od vojaške uprave dodeljeni v pomoč častniki za obdelovanje zemlje, seveda ne domačini, ampak tuji iz krajev s popolnoma drugačnimi gospodarskimi razmerami. Če je okrajni glavar lahko tujec, zakaj naj bi tudi častnik ne bil? Doma ostalim ostankom kmetijskega stanu vse šikane birokratskih okrajnih glavarjev niso mogle dela dovolj oženiti, ura je šla naprej.

Vlada je začela ustanavljati centrale. Ustanovil se je vojno žitni prometni urad, po deželah so se ustanovile centrale za nabavo klavne živine, centrale za krmila. Vlada je narekovala cene, ki niso bile s cenami, ki jih je zahtevala velika industrija za svoje izdelke v nikakem sorazmerju — Ker se je zavedala, da utegne to nesorazmerje spraviti kmetisko produkcijo v nevarnost, je grozila s kaznimi in nasilnostmi. Začelo se je graditi posebno ministrstvo za ljudsko prehrano. Kar so prej izvrševale trde, žuljave roke naših kmetijskih mož in fantov, to naj nadomesti uradni konjiček uradniške množice. Ta je skušal zadovoljiti množice mesto s kruhom s prepričanjem, da niso lačne, v svojo službo je vpregel časopisje. Nazadnje je ura obstala. Danes je cela javnost prepričana, da tako ne gre več. Ukrajina je naše zadnje upanje.

Drugače je postopala vlada z veliko industrijo in z velekapitalom. Tu so bili očetje in sinovi vojaške službe oproščeni. Tudi tu je vlada klicala v življenje vojne zveze in centrale, ni pa vpeljala služnosti, tlačanstva in šikan. Glavno besedo je pustila industrijem samim, sama je igrala samo vlogo dobrohotne botrice. Razlika se vidi že pri cenah. Zastopniki industrije in kapitala so vplivni možje, saj imajo v rokah celo gosposko zbornico in gospodje znajo varovati svoje koristi, to se jim mora priznati.

Vojne centrale niso oslabile in razdrobile stanovskih organizacij industrijskih, nasprotno, pospeševale so koncen-

tracijo. Različne panoge z nasprotujočimi interesi so šle sedaj in ravno pod vplivom vojnih razmer našle pot do enotne zveze. Tudi ustanovnemu občnemu zboru državne industrijske zveze je botrovala vlada. Sekcijski šef dr. Brosche je otvoril zborovanje ter poudaril, da je moralo priti do enotnega združenja, ker je industrija v svojih temeljih ogrožena, zato so morale vse tri dosedaj obstoječe industrijske organizacije skleniti kompromis, pozabiti na obstoječa nasprotstva. Zatrdil je, da je potreben za uspešno industrijsko uveljavljanje urejen državni ustroj in svoboda udeleževanja. Ne samo kapital kot nujni industrijski faktor potrebuje varstva, ampak tudi nevarnosti, ki jih ima industrija v notranjosti, se morajo energično premagati in po miru se mora takoj zopet obnoviti svoboda industrijskega udeleževanja.

Mi se dobro zavedamo, zakaj gre. Upliv in moč, ki ga je pod dobrohotno botro vlado tako silno okrepila in povečala velekapitalistična industrija tekom vojne, hoče sedaj ohraniti in izrabiti proti delavstvu in konsumentu v obče. Treba bo misliti na razdelitev ogromnih vojnih bremen, industrija, ki je imela od njih tako masten profit, bo združena terjala državnega varstva in priznanja. Kmetijski stan, ki se mu po izvršeni krvavi daritvi obeta še največji del davčnih bremen, je v svojih organizacijah oslabilen, kakor nikoli. Stanovske in zadružne organizacije malega kmeta niso dobile nikake soddločbe pri centralah, ki so razdeljevale produkte njihovih rok, to jih je pri kmetovalcih samih in v javnosti spravilo ob ugled in veljavo.

»Deželno mesto za nabavo klavne živine« in centrala za krmila stoji na čisto uradniški podlagi pod absolutizmom deželnega glavarja; da bi pritegnila k sodelovanju interesirane kmetovalce, ji ni bilo mar. Namesto, da bi skušal dvigniti ugled Kmetijske družbe, je predsednik dr. Lampe ki sam ni kmetovalec, skušal vpreči to važno kmečko organizacijo kot priprgo za zaščeno svojo politiko. Stanovski ponos je dvigala na ta način, da je v odbor dvomljive nove stranke izvolila kmetске može in skušala na njihove rame zvrniti odgovornost za splošno pričakovano politično polomijo. Dr. Šusteršič je iz osebne užaljenosti radi izvolitve dr. Korošca za kranjskega delegata poskušal nahujskati kranjske kmete zoper štajerske stanovske tovariše in sotrpine. Vse tiste, ki so tako politično postopanje obsojali, so proglasili za politične politotražence in kavarniške zabavljaje. Ustanovili so poseben list, da izza plota zabavlja na politično delo naših kmetijskih poslancev. Ravno po

LISTEK.

9 Nevidni človek.

Angleški spisal H. G. Wells. — Prevel I. M. (Dahc.)

Po zlatem jutranjem solncu sta poslala Milko čez cesto, da zbudi kovača Mrs. Sandyja Wadgersa.

Pozdrav od Mrs. Hallove in pohištvo zgoraj v sobi se vede silno nenavadno. Ali ne bi hotel Mr. Wadgers priti malo k njim?

Bil je izveden človek, ta Mr. Wadgers, možak, ki si je znal pomagati. Stvar se mu je videla prav resna. »Zlodej naj me, ako ni to copernija,« se je glasilo mnenje Mrs. Sandyja Wadgersa. »Za tako gospod kot je on, je treba podkev.«

Prav skrben je prišel. Naprosila sta ga, da bi šel gor v sobo, vendar ni kazalo, da bi se mu posebno mudilo. Rajši se je razgovarjal na hodniku. Po cesti je prišel Huxterjev vajenec in je začel smetati oknice z izložbenega okna za tobak. Poklicali so ga, da se udeleži razprave. Čez malo minut je kajpada prišel za njim Mr.

Huxter. Anglosaški genij za parlamentarno vladanje se je kmalu pojavil: bilo je vse polno govorjenja, a nikakega odločilnega dejanja.

»Zberimo najprej dejstva,« je vztrajal Mr. Sandy Wadgers. »Bodimo prepričani, da bi povsem pravilno naredili, ako bi tista vrata tam vlomili. Zaprta vrata lahko vedno vlomimo; ne morete pa vlomiti vrat, ako ste jih že odprli.«

Zdajci so se, prečudno, vrata zgoraj ležeče sobe odprla sama po sebi, in ko so se začudeni ozrli proti njim, so videli stopati po stopnicah navzdol zavito postavbo neznanca, ki je s tistimi prečudnimi steklenimi očmi še bolj mrko in prazno zijal vanje. Trdo in počasi je stopal dol, zijajoč ves čas po njih; šel je po hodniku, zijal vanje, nato pa se je ustavil.

»Poglejte no!« je rekel, in ko so njihove oči sledile smeri njegovega v rokavici zavitega prsta, so videli tik pri vratih od kleti steklenico sarsaparile. Nato je stopil v posebno sobo in jim nenadoma, zlobno pred nosom zaloputnil vrata.

Niti besedice ni nikdo izpregovoril, dokler ni utihnil poslednji odmev zaloputnenih vrat. Strmeli so drug v drugega.

»Veste, če to ni več kakor vse!« je rekel Mr. Wadgers, pustivši stavek nedokončan.

»Jaz bi stopil noter in ga vprašal, kaj

to pomeni,« je rekel Wadgers Mrs. Hallu. »Zahteval bi pojasnila.«

Trebalo je nekaj časa, da se je dal krčmaričin mož pogovoriti. Naposled je potrkal, odprl vrata in prišel:

»Oprostite mi — «

»Zlodej vas vzemi!« se je zadrhl neznanec s strašnim glasom, in »Zaprte vrata za seboj!«

Tako se je končal ta kratki razgovor.

VII. Poglavlje.

Neznanec se razkrije.

Neznanec se je podal v malo posebno sobo v krčmi »Pri konjiču« okrog pol šeste ure jutraj in je ostal tam malone do poldneva pri zagrnjenem oknu in zaprtih vratih in po zavrnitvi Halla se mu nikdo ni več upal blizu.

Ves ta čas se je moral postiti. Trikrat je pozvonil tretjič divje in nepretrgano, a nikdo mu ni odgovoril. »On pa njegov »Zlodej naj vas,« pa res!« je rekla Mrs. Hallova. Kmalu nato se je raznesel nejasen glas o tatvini v župnišču in začeli so stikati glave skupaj. Hall je odšel z Wadgersom do mirovnega sodnika Mrs. Stuchleforth, da ga vpraša za svet. Nikdo se ni upal gor v sobo. Kaj je neznanec delal, ni nihče vedel. Sempatja je hodil glasno gorindol, dvakrat so se čule kletvice, trganje papirja in srdito razbijanje steklenic.

Mala družica prestrašenih pa radoved-

nih ljudi je vedno bolj naraščala. Prišla je Mrs. Huxterova; tudi nekaj veselih mladeničev, ki so se kar svetili v črnih jopičih, ki so bili izgotovljeni kupljeni, in v papirnatih ovratnicah — saj je bil binkoštni pondeljek — se je pridružilo gruči z zmešanimi in zmešajočimi vprašanji. Mladi Archie Harker se je odlikoval pred drugimi s tem, da se je podal na dvorišče, kjer je skušal kukati pod zagrnjenimi zastori. Videti ni mogel ničesar, vedel pa je povedati, da misli, da je videl, na kar so se mu hipoma pridružili še drugi ipiniški mladeniči.

Bil je prekrasen binkoštni pondeljek in po vaški cesti je stala vrsta kakih dvajset stajnic, strelisce in na travi zraven kovačnice so stali trije rumeni in čokoladasti vozovi, kjer je nekaj slikovitih neznanih ljudi obojega spola postavljalo igrišče s kokosovimi orehi. Moški so nosili modre mornarske jopiče, ženske pa bele predpasnike in prav modre klobuke s težkimi peresi. Woodyer, krčmar »Rdeče srne« in čevljar Mr. Jagggers, sta napenjala čez cesto vrvice z narodnimi in kraljevskimi zastavami, ki so nekoč praznovali prvi jubilej kraljice Viktorije.

V umetni temi posebne sobe, ki je vanjo prihajal samo en droben žarek solnčne svetlobe, pa je neznanec, lačen kakor moramo misliti, boječ in zavil v svoje neprijetne oboje, napeto gledal skozi svoja tem-

* Angleži obešajo podkve vrh vrat, da bo sreča in mir v sobi.

zaslugi deželnoodborske večine se politično stališče našega kmeta med vojno ni toliko okrepilo, kot bi se bilo lahko.

Način, kako se je do zdaj v Avstriji postopalo s kmetom, je cela javnost obsodila v trenutku, ko bi se moral izkazati. Slovenci smo širša avstrijska javnost prebiteli. Naše ljudstvo je dr. Šusteršiča in njegove že davno sodilo. Ker je naš narodni značaj odkrit skoraj do brezobzirnosti, je bila sodba kratka in jasna veliko bolj, kakor sodba avstrijske javnosti. Höfer, visoki častnik finih manir, se je opravičil z zdravstvenimi ozirni in se šel, dr. Šusteršič, ki se sicer rad malo pobaha z aristokratskim znanjem je pa ostal.

Iz koroškega vilajeta.

Dne 29. okt. 1911 je govoril na soc. dem. shodu v Inomestu tudi sedanji ruski komisar zunanjih zadev Trocki. Med drugim je navedel nekaj statistike, nanašajoče se na žrtve ruskih absolutističnih razmer od 1. 1905—1911. Koliko so jih ob revolucionarnih poizkusih pobili in postrelili, koliko so jih poklali pri pogromih, koliko so jih zaprli kot politične zločince in koliko so jih pregnali v Sibirijo. In je pristavil: »Če si more predstavljati stari nosilovec cel tip živali po par kosteh, ki jih najde, si morete vi predstavljati po teh par številkah, ki sem vam jih navedel — in te številke tudi govore o človeških kosteh — celo politično ozračje, v katero je obsojen, da v njem živi in se bojuje, diha in se duši ruski proletarijat.«

Tudi iz naslednjih drobtin, povdarjam drobtin, se da spoznati ozračje, v katerem živi in se duši in narodne smrti umira — koroški Slovenec. Tudi te skromne sličice govore, ne sicer o človeških kosteh, pač pa o naših ljudeh, ki se nam izgubljajo na stotine, na tisoče in stotisoče in tonejo v nemškem morju. Govore o naši krvi, s katero se redi in krepi germanstvo, govore, kako se v Korotanu leto za letom trga kos za kosom z našega narodnega telesa in se zlija in zraščja s tujim in sovražnim nam narodom v eno neločljivo celoto. Te drobtine tudi govore, da za nas ni rešitve, če ostane vse pri starem, kakor je in kakor je bilo, da je v tem slučaju samo vprašanje časa, ko se bo reklo: Koroških Slovencev ni več! Posamezni bi se morebiti ohranili, a kot celota, kot integralen del slov. naroda bi to vrlo nadarjeno koroško slovensko ljudstvo izginilo. Ponemčila bi se lepa slovenska Koroška, ki o nji trdijo tudi mnogi nekorošci, da je to najlepša slovenska zemlja. Te drobtine govore, ne le govore, temveč vpijejo in kriče, da se jugoslovanska deklaracija mora uresničiti, da je to edina rešitev za nas koroške Slovence.

1. Na davkarji. Kmet je plačal svoj dolg in slovenska posojilnica mu je dala kolekovano slovensko pobotnico. Pobotnico da prijatelju, ki jo nese na davčni urad, da izčrtajo dolg, vključen v zemljiški knjigi. Ko uradnik zagleda slovensko pobotnico (bilo je to leta 1917 in zgodilo se je v Beljaku), se razjezi. češ: »Schon wieder eine windische (!) Quittung!« In še je ošteval stranko: »Ali ne veste, da je tu nemški davčni urad? (Siromak sam ni vedel, da je avstrijski.) Mi nimamo ljudi, ki bi razumeli »vindišarsko«. Pojdite k notarju, da vam preskrbi prestavo, potem

na očala na papir, žvenketal z umazanimi majhnimi steklenicami in tupatam divje zaklel nad dečaki, ki jih je bilo slišati, dasi ne videti, zunaj pod okni. V kotu poleg kamina so ležali kosci kakega pol tu-cata razbitih steklenic in oster duh po kloru je polnil zrak. Toliko vemo po tem, kar se je tisti čas slišalo in kar se je kasneje videlo v sobi.

Okrog poldneva je iznenada odprl vrata posebne sobe in je uprl svoje oči v tri, štiri osebe v bari. »Mrs. Hallova,« je rekel. Nekdo je boječe odšel in poklical Mrs. Hallovo.

Mrs. Hallova se je prikazala čez neka časa, malo brez sape, a toliko bolj razvnet. Hallo se vedno ni bilo doma. Premislila si je bila cel prizor in je prišla z majhnim krožnikom v roki, na katerem je ležal neporavnani račun. »Ali mar želite svoj račun, gospod?« je vprašala.

»Zakaj nisem dobil zajtrka? Zakaj mi niste pripravili kosila in se odzvali mojemu zvoncu? Mar mislite, da živim brez jedi?«

»Zakaj pa račun še ni plačan?« je vprašala Mrs. Hallova. »To bi rada vedela.«

»Saj sem vam že pred tremi dnevi povedal, da pričakujem denarne pošiljave.« »In jaz sem vam že pred tremi dnevi povedala, da ne bom čakala nobene denarne pošiljave. Pač ne morete godrnjati, če zajtrk malo počaka, saj čaka moj račun že celih pet dni.«

(Dajle.)

lahko zopet pridete.« Stranka pa le še prosi, pokaže pobotnico s kolkom za 5 K in pravi, da ne more za to, če je posojilnica izstavila slovensko pobotnico. A vse zastonj. Uradnik se ne da preprostiti, trdi svojo in pravi, da tudi šef gotovo ne bo sprejel take pobotnice. Stranka pravi, da lahko sama prestavi in da ima prestavo že pripravljeno. Bob v steno. »Vaša prestava ni merodajna,« odloči odločno nemški gospod in odpusti stranko.

Tako se koroški Slovenec na c. kr. uradih ne le ne more in ne sme posluževati svojega jezika, marveč se zavračajo celo slovenske listine, ki jih je prejel z druge strani. Naš jezik na Koroškem ni samo neenakopraven, ampak sploh brezpraven. Naš človek pač uživa enakopravnost pri plačevanju davkov in v strelnem jarku — tu se mu celo priznavajo »prednosti« in »predprave« — a če gre za 19. drž. osn. zak., brž izgine vsa enakopravnost slov. jezika. Kako mora to vplivati na ljudi, ko vidijo, da je njihov jezik brez časti in brez pravic, to si lahko vsakdo predstavlja.

2. Na sodnjih. Slovenska žena je bila poklicana na sodnijo za pričo. Nemško ni znala. Sodnik pa slovensko ne. Šlo je za nek vlom. Sodnik je izpraševal o osumljenjih, če so kaj bile. Žena ni razumela, kaj hoče mož s svojim »a so kaj bil«. In nihče izmed nas ne bi razumel. Ko na ponovno vprašanje ne dobi pametnega odgovora, se uradni mož razjezi in začne kmetico zmerjati, da ne zna ne nemško in ne slovensko. Revica se je vsa tresla strahu in sramote. In kaj je hotel vprašati? Če so dotični »kaj pili«. To je samo eden izmed onih neštevilnih, deloma smešnih, deloma resnih slučajev, ki se dogajajo na koroških sodnjah. Resnih zato, ker vsaka se tako velika nevednost in nespamet ljudi, ki jih diči uradno dostojanstvo, pomaga k temu, da se ubija v ljudstvu špoštovanje in ugled domačega jezika. In pa, ker ljudje, nezmožni našega jezika in protipostavno nastavljeni v naših krajih, samo mučijo ljudi in jim delajo nepotrebnost sitnosti.

3. Na vlaku. Na vlaku so se peljali učitelji in učiteljice; slučajno je zašel med nje tudi zaveden slovenski učitelj, ki so sicer na Koroškem jako redko sejani. Pa takoj ob vstopu in potem neprestano so mu brenčale okrog ušes razne razžaljive in zaničljive opazke, ki jim je sledil zlasti pri lepem spolu zaničljiv posmeh. Ker pa se jim je vse to zdelo še premalo, so delokrog svojega kolegijalnega in kulturnega početja razširili še s tem, da so začeli klicati tudi ven skozi okno, kakšna zanimivost se vozi v tem kupeju — »vindišarski učitelj! In malo je manjkalo, da niso začeli pobirati vstopnine, kakor jo je plačati v menezariji, kdor hoče videti medveda. — Tak je položaj narodnega učitelja na Koroškem. Zaveden slovenski učitelj na Koroškem je mučenik. Deželne šolske oblasti ga pošljejo v kako od vsega sveta ločeno gorsko vasico ali pa v pregnanstvo v nemške kraje. Tam mora živeti med tujimi ljudstvi, vzamejo mu priliko, da bi deloval med svojim ljudstvom, da bi poučeval deco lastnega naroda. Pri avanziranju mu delajo težave in mu otežujejo na vso moč, da bi prišel do samostojnega mesta kot šolski vodja. In lastni tovariši ga prezirajo in zaničujejo ter družabno bojkotirajo.

4. Wir sind nicht windisch, wir sind deutsch. Bilo je v nemškutarskem kraju na Koroškem. Šola je popolnoma nemška in je k zidavi prispeval tudi Schulverein pod pogojem, da se bo v šoli le nemško poučevalo. V prvem razredu je vprašal katehet otroka nemškutarskih staršev v slovenskem jeziku. Otrok, ki zna dobro slovensko, že hoče odgovoriti, kar se oglasi njegov sosed in predrzno zakliče: Wir sind nicht windisch, wir sind deutsch! V to šolo hodi veliko otrok, ki ob vstopu ne razumejo besedice nemško. A učitelj niti v I. razredu ne spregovori niti ene slovenske besede. Tudi z otroki, ki so v začetku popolnoma nevedni nemščine, govori nemško in samo nemško. Izključeno je, da bi se slovenski otroci v šoli naučili brati, kaj se pisati v svojem materinem jeziku. Vsak dan čutijo, da je to manjvreden jezik, ki ga vsi prezirajo. In v tretjem razredu se že slovenski otroci sami začno sramovati svojega rodne jezika. Nemškutarski otroci pa imajo že v I. razredu neverjetno razvito narodno zavestnost. Nemška zavest seveda in pa predrznost. Se jim pač vedno in pri vsaki priliki vbija v glavo in vceplja v srce. Tak otrok je imel zapisano že na malih biblijskih zgodbah to-le prvo in poglavitno versko resnico: Wir Deutsche fürchten Gott und sonst Niemand auf der Welt! (Mi Nemci se bojimo Boga in sicer nikogar na svetu.)

Za sporazumen mir.

Socialna demokracija je — vsaj teoretično — vedno zastopala protivojno in pacifistično stališče. Gotovo je bila v praksi mnogokrat militarizmu bolj popustli-

va, nego je bilo treba, toda načelno je vedno zagovarjala potrebo takojšnjega miru. Tem bolj je zanimivo, kako piše glavno glasilo avstrijske nemške socialne demokracije sedaj, ko je sklenjen mir z Ukrajino in se bo prav v kratkem sklenil tudi mir z Rusijo:

Bilo je meseca novembra. Na Ruskem je bila padla odločitev. Vlada Kerenskega, katere si vezi, ki so vezale ruski narod na imperializem entente, ni upala raztrgati, ki je kljub vojni utrujenosti ruskih ljudskih množic nadaljevala vojno, je bila padla. S strankami, ki so vsako misel na »izdajstvo nad zavezništvo«, vsako željo po »sramoti posebnega miru« ogorčeno zavračale, so pometli. Delavci in vojniki v Petrogradu so spravili na krmilo boljševike in ves svet je napeto pričakoval, kako bo ruska vlada odločila o vojni in miru. Takrat sta osrednji velesili snubili Rusijo. Vsak dan smo mogli slišati državniške osrednjih velesil, vsak dan čitati v njihovih listih, da sta osrednji velesili pripravljeni, skleniti z Rusijo sprejemljiv, za oba dela enako časten mir, brez aneksij in kontribucij, mir, ki naj bi nam z Rusijo za vse čase zagotovil »pri-jateljsko-sosedsko, na medsebojnem zupanju temelječe razmerje«. Tako se je bilo obečalo v novembru, ko se Rusija še ni bila odločila za poseben mir; tako še v decembru, ko so se pogajanja z Rusijo začela.

Danes vidimo, kaj je iz obečanelega sporazumnega miru nastalo. Nemški ultimati Rusiji, ki ga je moral ruski svet ljudskih komisarjev pod pritiskom v brzih pohodih prodirajoče nemške armade sprejeti, je danes po svojem besedilu znan. Zahteval je od Rusije, naj prizna ločitev Ukrajine, naj se odpove vsakemu vplivu na bodočo usodo Poljske, Litve, Kuronske, Livonije in Estonke in naj iz Finske umakne svoje čete. Rusija se mora torej odpovedati deželam z nad 50 milijoni prebivalcev, nad polovico vseh prebivalcev svojega sedanjega ozemlja v Evropi. Pritrditi mora, da o usodi teh dežel odločita Avstro-Ogrska — »s sodelovanjem narodov«. Na to »sodelovanje« se je skrcila samoodločena pravica narodov. In vsemu temu mora Rusija tekom 48 ur pritrditi. Na podpis te pogodbe »morajo ruski pooblaščenici priti v Brest Litovsk tekom treh dni... Tako daleč je prišel sporazumni mir!

Ni dvoma: Nemčija ima moč, da Rusiji naloži tak mir. Nemške čete so zasedle Reval, nekaj tako močno pomorsko trdnjavo, ki zapira vhod v Finski zaliv. Nemci stoje malo dni hoda pred Petrogradom, Rusija nima za boj sposobne armade, da bi branila svoje glavno mesto. Rusija je torej prisiljena dovoliti, kar zahteva Nemčija. In Nemčija uporablja moč, ki jo ima. Ogromna ruska država je razbita; velikega cesarstva, pred katerim je nekoč trepetal svet, ni več. Velikoruski narod, omejen na svoje lastno jezikovno ozemlje, je izgubil vse, kar je bil v teku več nego dvesto let, od Petra Velikega, s potoki krvi, osvojil. Od padca Napoleona I. Evropa ni doživela tako strašnega poloma.

Vsi smo vroče hrepeli po miru z Rusijo. Toda sedaj, ko je mir končno prišel, se ga ne moremo veseliti. Kajti mir, ki ga je nemški meč vsilil ruskemu narodu, ni sporazumni mir, ki naj bi nas z ruskim narodom spravil in nam na vzhodu naklonil trajen mir. Mir, ki se bo sklenil sedaj, bo ruski narod navdal z najglobljim ogorčenjem, z vsemi strastmi maščevanja. Ta mir bo ruski nacionalizem, ki ga je bila zmaga ruskih delavcev meseca maja vrgla ob tla, znova poživil. Ta mir bo med nas in Rusijo položil pol dvanajstotice malih držav, ki bodo, drugi Balkan, predmet spletkam velesil in izhodišče kriz in vojne nevarnosti. Posebno za Avstro-Ogrsko bo ta mir vir novih nevarnosti. Kajti narodnostni državi, ki združuje deset narodov, gre za načelo obstanka, ko nemški meč v celji vzhodni Evropi uveljavlja narodnostno načelo, načelo, da mora imeti vsak narod svojo samostojno, z ostalimi narodi nezvezano državo! Mir, ki na mesto vzhodnoevropske federativne republike, ki bi mogla in morala nastati iz ruske države, postavlja kaotično zmes malih in srednjih držav, bo uvedel v Evropi novo dobo oboroževalne tekme, ki bi narode še mnogo bolj tlačila in bo še veliko strašnejša nego tista, ki je sledila frankobrodskemu miru. Besedilo mirovnega ultimata, ki se je danes v nemškem državnem zboru objavilo, se ne bo tako kmalu pozabilo; kajti vsako besedo tega svetovnogodovinskega dokumenta bodo naši otroci in vnuki plačali s težkimi gmotnimi in mor-da tudi krvnimi žrtvami.

Prosveta.

1. Izredni občni zbor »Slovenske Matice« se je včeraj izvršil ob obilni udeležbi. G. podpredsednik bivšega odbora, ravnatelj vitez Grasselli je ob 5¼ uri zborovanje otvoril, predstavil g. vladnega komisarja Geržiniča, prisrčno pozdravil zastopnika bratske »Hrvatske Matice« vseučilišč. profesorja dr. Milana Šenoa ter povedal, da se člani in ustanovniki pridno oglašajo in da bo »Matica« mogla, kar se

tiče gmotnega stanja, takoj pričeti drugo, lepšo dobo svojega delovanja za slov.ški narod; ob koncu svojega pozdravnega nagovora se je spomnil preminulih zaslužnih matičarjev, ki so v tej dolgi dobi štirih let, kar ni bilo ne zbora ne odbora, preminuli: odborniki gg. Fr. Maselj, Podlimbarski, Ant. Trstenjak, A. Koder, R. Perušek in Štefan Podboj (na bojišču v Galiciji), računski preglednik g. Ivan Pavšič (na bojišču), častni član Andrej baron Winkler idr. idr. Bodi vsem blag spomin! V znak sožalja so navzoči vstali. Za overovatelja zapisnika današnjega zborovanja je imenoval gg. profesorja Jugu in tržn. nadzornika Ribnikarja. — Dnevni red je obsegal samo dve točki. K prvi se je oglašil g. račniški profesor Josip Breznik: razna so zdaj mnenja, kako naj »Matica« stanjprej deluje, ali bolj kot strogoznanstvena akademija, ali naj goji tudi poljudno znanstvo in leposlovje; tudi glede volitve se čujejo glasovi, da bodi sodržavna; gotovo je, da je odborikov sedaj preveč; prihodnji redni občni zbor bo te zadeve rešil, današnji izredni zbor naj sklene, da omogoči v tem času silne dragine tiska, izdavanje knjig, spremembo § 2. pravil v tem smislu, da bodi letnina odslej — z 1. 1918. začenši — 8 K (mesto 4 K), ustanovnina za posamezno osebo 200 K (mesto 100 K), ustanovnina za rodbino, društvo, knjižnico pa 400 K (mesto 200 K). Predlog je bil brez debate soglasno sprejet. — K drugi točki (volitev vseh 40 odborikov) predlaga predsednik najprej kot skrutinatorje gg. magistratnega uradnika Breskvarja, vada. učitelja Ganga in odvjetnika dr. Fetič-Frankheima, ki poberejo glasovnice. Izid volitev se bo objavil jutri. Odstopajočima rač. preglednikoma gg. vada. učitelju Ivanu Krulcu in dež. blagajniku Ivanu Pogačniku se izreče zahvala; za preglednike društvenih računov v bodočem poslovnem letu se na predlog g. župana dr. Ivana Tavčarja izvolijo gg.: Peruzzi, nadsvetnik Prelovšek, Pinter Ivan, Zorc. K besedi se oglašijo bivši mestni župan g. Ivan Hribar ter vpraša predsednika, če je res, kar se v dvorani govori, da je od vlade dobil naročilo, naj ne trpi na zborovanju nikakršne politike? Predsednik vit. Grasselli nato: Nisem dobil nikakih navodil in naročil, ampak samo želja se mi je izrazila v tem smislu, da naj v korist »Matice« izostane danes vse, kar bi se dotikalo politike; to željo izpolnjujem drage volje, ker nam je sedaj predvsem do tega, da spravimo ta naš prvi kulturni zbor zopet v tir. — Po tej izjavi g. bivši župan Iv. Hribar obžaluje, da nam ni niti pri zborovanju znanstvenoliterarnega društva dovoljeno svobodno govoriti. — Predsednik je nato zaključil izredni občni zbor z željo, naj bi bila »Slovenska Matica« srečna na novi poti, ki jo nastopa z današnjim dnevom. — Predsednik se bo izvolil pri prvi odborovi seji.

pr Silvin Sardenko: Šotor miru. Idila. Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani. — V gorskem selu Almadenskem se je rodil otrok Pashal. Ko so ga nesli od krsta, mu je želel berač, kateremu so dali botri med potjo miloščine, to-le:

Blagoslovljen in pozdravljen
vaš otrok! Nad tem otrokom
božji mir ljubo počivaj,
kakor sonce nad oblikom.

Mati — drugi spev, »Svečnica«, je slavošpev materi — je vsak večer storila križ na otrokovemu čelu, ustnicah, prsih in je dihala molitev vanj in mu pravila o Bogu ter mu naročala, naj »Njega ljubi, Njega ljubi, ljubi Njega le na veke«. Ko je malo odrasel, je hodil Pashal v cerkev »pred oltar in kip Kraljice«. Zamikal se je vanjo, zamikal se je v kraljice na oltarju, zamikal se v tabernakelj, in njegova molitev je bila »nemo... strmenje v mašnikov rok dariteva«. Hodil je ob reki in si želel, da bi ga ponesla reka v mesto, kjer bi se naučil brati črke in bi prišel do učnosti, do svetih knjig, ki bi mu povedale kaj več o Gospodu. Dobra botra Jutka mu je dajala lepih naukov in mu podarila sveto knjigo. Po tej knjigi je listal na paši. Toda breze in leske so mu dajale le senco, črk mu ni razjasnil nihče. Na hribu, ob hramu Marijinem je pasel Pashal in prosil romarje, naj mu kateri razjasni knjigo. A romarji so hodili mimo. Slednjič je prišel na romanje tudi pastir Aparicij, ki je bil na potu v Hermozo v službo. Povabil je Pashala s seboj in mu obljubil, da ga nauči brati. Toda Pashal je ostal še nekaj časa doma. Na paši so se mu posmehovali pastirji, ko jim je popravljal pesmi in jih učil svojih, svetih. »Pater Pashal« so mu rekli. Pashal pa si je res želel samote:

Šestnajst let ga želja spremlja...
kjer želi, ne more biti;
kjer ne mara, biti mora.

Življenje mu je tuje, kakor je on tuj življenju. Pred lepo ciganko Preciozo se skriva in se zateče v cerkev. Samota je njegova, po samoti kopni. Mati ga tolaži:

Tudi tebi bo na vejo
ptica sreča kmalu sedla.

Tolaži ga oče, tolaži botra Jutka. Pokliče ga Aparicij in Pashal gre za njim

služit, da je bil bliže samostanu. Gospodarjeva hčerka Filomena se zaljubi vanj. Aparicij mu govori:

Kdor srce je našel zvesto,
z njim se v eno bitje sklence.
Pashal, če na srečo misliš,
ne pozabi Filomene.

Pashal pa pokaže Apariciju besede, ki jih ima vrezane v palici:
Bož edini zadostuje.

Čebele razume:

Blagor, drobne vam čebele!
Bodi raskav ali gladek
cvet — čebela v njem utone
in izpije sok mu sladke.

A človek, ki naj bi bil ravnotak, mu je tuj. Izvoli si odpoved, zavrne vse in gre v mladoletnost v Valencijo. Ko mu zacvete mladost, misli na smrt in gre umirati. Bratu Romanu pravi:

Mrtve svetlo sem že davno.
Danes pa bi rad bil rojen
za samoto zveličavno.

Gvardjan najprej preskusi Pashala, potem ga sprejme v samostan, v Monteforte, v Filomenino bližino. Določijo ga za vratarja. In še enkrat ga napade »vihar« iz sveta: najprej misel na Filomeno in potem ona sama. Filomena prinese prst za oltar. Rada bi videla Pashala. Ko pa Pashal nič hudega slutel, odpre vrata in zagleda dekle pred seboj, tedaj:

Pashal se je v duši zgrozil,
zgrozil, zgrudil na kolena...
Vstal je in zapahnil vrata.

To je najhujši »vihar« v Pashalovem življenju. Ko ga hočejo posvetiti v mašnika, odklone in ostane brat. Postavijo ga za zakristana. Otroci hodijo k njemu in ga imajo radi, ker je čist in sam otrok. Uči jih novih pesmi in jih vodi k oltarju. Hodi okrog po vaseh in uči in pridiguje. Povsod je že znan, povsod ga željno poslušajo. Kakor potok se razlije od selišča do selišča. Ko se utruji, ga postavijo zopet za vratarja v rožnovesnem samostanu. Čuval je vrata in

...čakal preiskreno,
kdaj pozdravi vratarico,
vratarico: smrt koščeno.

Pripravljen je nanjo in jo čaka. Spoznal je:

Vse gre mimo... hrepenenje...
boj... bridkost in bolečina...
Mimo mora vse... Ljubezen
vekomaj živi edina.

Na binkoštni praznik, ko je pri maši darovanje, izdihne. Bratje ga pokopljejo v cerkvi pod Marijinim oltarjem.

V kamenitih grobnih vratih
zlat napis je z jasnim žarom
blesketal se v črkah zlatih:
Majhen šotor — večni mir.

To je »šotor miru«: grob! — Povest se ne dogaja na Slovenskem, ampak v tujih krajih, na Španskem. In vendar se vrši tudi na Slovenskem: toliko- in tolikokrat se je že ponovila in se bo še: povest slovenskega fantiča, o katerem žele starši, da bi ga videli kdaj pred oltarjem; ki se s pašnika zazre v belo cerkev, pred oltarjem v mašnika in njegovo opravilo; v katerem se zbudi hrepenenje, da bi mogel opravljati kdaj isto skrivnost; ki vidi samo en cilj: oltar; za tem gre, tuj vsemu življenju, kakor je življenje grem tuje. Gre, študira in misli na semenišče. Potem je duhovnik, izvršuje svojo dolžnost in umre. Idila. Nič več ko idila! Brez viharjev, brez bojev in obupov, celo življenje tiha želja po tih samoti. To teče kakor mirna voda, ki se ne zaleti v noben breg in se od nobenega ne odbije. Kljub temu je pesnitev izglajena in izklesana celota. Nič prisiljenega in verzi polni misli. Slog tekoč, rime čiste. V vseh besedah pesnik sam, v celi idili Sardenko-Pashal. Ivan Dornik.

Gospodarska zbornica.

Dunaj, 28. februarja. (Kor. ur.) Zbornica je nadaljevala razpravo o nujnih predlogih Czeka in pl. Plenarja o zaupnici Czerninu in o ohranitvi zveze z Nemčijo. Dr. Pattai je rekel, da vedne zahteve in kliči po miru neugodno vplivajo. Grajal je geslo: brez aneksij in odškodnin. Rekel je, da te besede več ne drže. Dvorni svetnik dr. Lamasch: Oho! Dr. Pattai: Da, ne drže več! Naravnost blazno bi bilo, če rečemo, da ne bomo nikdar kaj vzeli, če bi se morali tudi leta vojskovati in bi končno zmagali. Dvorni svetnik dr. Lamasch: Kaj koristi, če se kaj vzame? Revanžno vojsko povzroči. Dr. Pattai: Revanžne vojske se ne strašimo. — Dr. Pattai se je pečal nato z zadnjo stavko.

Dunaj, 28. svečana.

V gosposki zbornici je prišlo danes do burnih prizorov. Tudi galerija se je vmešavala. Na čelu vsenemških aneksionistov je stal dr. Pattai. Ugovarjal mu je znani pacifist, eden največjih strokovnjakov na pravem polju, vseučiliški profesor dr. Lamasch, ki je vsenemške aneksioniste motil neprestano z medklici. V svojem govoru je naglašal Lamasch: Če bo vojna še dalje trajala, bo Evropa opu-

stošena, Amerika oslabiljena in Japonska se bo krohotala kot svetovni dedič. Še nikdar nismo stali tako blizu častnega miru, kot danes. Stopiti moramo v pogajanja z našimi nasprotniki in navesti mirovne pogoje. Zvezna dolžnost do Nemčije nas veže, da bomo posestno stanje Nemčije, ne pa zastarele nazore nemške ustave. Če je mir mogoč pod pogojem, da postane Alzacija-Lorena zvezna nemška država z ustavo, ki si jo ljudstvo samo določi, potem ni za nas nobenega vzroka več, da vojno v prilog pruskemu aneksionizmu in militarizmu nadaljujemo. Govornik zavrača mir na podlagi aneksij. Pozdravlja mirovno stremljenje našega cesarja in sv. Očeta, ki stojita na stališču sporazumnega miru. Tudi glede Ukrajine moramo biti oprezní: Govornik ve iz gotovega vira, da je sporazum med Dunajem in Washingtonom mogoč. (Živahno odobravanje.) Zbornica glasuje nato za zaupnico Czerninu. Poljaki glasujejo proti. Čehi in Jugoslovani so zapustili dvorano.

Na interpelacijo gosposkozborničnega člana dr. Weiskirchnerja je odgovoril ministrski predsednik dr. vitez pl. Seidler koncem včerajšnje seje gosposke zbornice tako-le: Odgovarjajoč na to interpelacijo si dovoljujem naglasiti, da v času, ko sem v poslanski zbornici podal omenjeno izjavo, vsekakor še ni obstajala namera, da bi z naše strani nastopili v Ukrajini. Tedaj smo mogli z nekoliko zanesljivostjo smatrati, da bomo mogli temeljem tudi v tem oziru prevladujoče iskrene edinosti z nemško državo in temeljem dogovora z ukrajinsko vlado varovati naše koristi, ki leže v prvi vrsti na poprišču preskrbe živil, edino le potom upravnih odredb. V tem oziru se je ukrenilo vse mogoče, da bi spravili dovoz živil kakor hitro mogoče v tir. Vojna uprava je dala na razpolago transportna sredstva in moči za popravilo prometnih poti čez kopno mejo. Ravno tako se je najhitrejša organizacija transporta po Črnem morju in Donavi v toliko pripravila, v kolikor je to sploh mogoče, preden nam je iz lastnega ogleda znan položaj v pristaniščih. Tudi se je uvedla primerna organizacija naše trgovine. Izvedene tvrdke, med njimi posebno take, ki so v Ukrajini že prej delovale, se bodo pritegnile, da se bodo potrudile dobiti razno blago in ga prevzemale; te tvrdke bodo stopile v zvezo z obstoječimi ukrajinskimi kmetskimi in trgovskimi organizacijami. Vse te odredbe se na Dunaju in v Budimpešti pripravljajo na obsežen način. Akcije se imajo izvršiti skupno z nemško državo. Predpogoj takih odredb je seveda precejšnja mera prometnih zavarovanj in tudi v avstrijski javnosti so se oglašili dvomi, če smemo brez lastne pozitivne pomoči na tako stanje računati. Poslej so se pa pogoji bistveno premaknili. V raznih krajih Ukrajine so se namreč pripetili dogodki, ki so dali nemški državi povod za posebne varnostne odredbe. Z ozirom na te dogodke se je ukrajinska vlada na drugi strani obrnila tudi na nas z nujno in kasneje z največjim poudarkom ponovljeno prošnjo za podporo. (Čujte, čujte!) Ob teh okoliščinah svoje pomoči ne moremo odkloniti (Pritrjevanje), kajti drugače bi morali sami sebi pripisati, če bi Ukrajina ne mogla izpolniti svojih obveznosti nasproti nam. S tem je dana za monarhijo potreba aktivne udeležbe. Le-ta je izključno le čin od druge države naprošene in v najlastnejšem interesu dovoljene pravne in upravne pomoči. (Živahno odobravanje.)

Državni zbor.

Poslanska zbornica.

Dunaj, 28. februarja. (Kor. ur.) Zbornica poslancev je danes nadaljevala razpravo o izdelovanju fosfornih tvarin, ki se uporabljajo za užiganje.

Iz brambnega odseka.

Dunaj, 28. febr. (K. u.) V brambnem odseku zbornice poslancev je izjavil domobranski minister pl. Czapp: Pritožbe radi nezadostnih pristojbin moštvo povzroča koncem koncev tudi okolnost, ker se v zaledju s težavo moštvo prehranjuje. Če bi

Parlamentarna kriza.

Dunaj, 28. popoldne. (Zas.) Kriza v parlamentu se dosedaj še ni rešila. Včerajšnja avdienca voditeljev opozicijskih strank pri cesarju položaja ni zjasnila. O avdienci poslancev dr. Korošca, Staneka in Tusarja se med poslanci govori, da je bil cesar z njimi zelo ljubezljiv. Popoldne zasliši baje cesar Nemce: načelnika kršč. socialne zveze prelata Hauserja, načelnika zveze nemško nacionalnih strank dr. Waldnerja in predsednika poslanske zbornice dr. Grossa. Dr. Seidler nadaljuje svoje napore, da bi položaj rešil. Slovanski poslanci pravijo, da je položaj resen in če ga do jutri ne rešijo, se bo morala zbornica odgoditi. Medtem, ko se v kuloarjih, v ministrskih salonih in v klubih pogajajo, pa zbornica nadaljuje razpravo o umetnih gnojilih, za katero se razen tistih, ki govorijo in stenografirajo, nihče ne zana, ker pozornost poslancev osredotočuje vprašanje, kako se bo rešila kriza.

se tudi dneve zvišale, bi se pritožbe ne odpravile popolnoma. Erar namerava sam pokriti stroške za čistilna sredstva. Pogajanja o zvišanju dnin se še niso zaključila; v zaledju se nameravajo zvišati na dan za 25 vin.

Nemški državni zbor

Berlin, 27. (K. u.) V razpravi je izjavil Bruhn (nemška frakcija): Odločiti more le meč in ne pogajanja diplomatov. Odločilo se bo v korist Nemcev, ker imamo zdaj hrbet prost. (Pritrjevanje.) Neodvisni socialist Haase je izjavil: Bridke posledice vojske z Rusijo bodo čutili še naši potomci. Delavci so stavkali le iz idealnih razlogov, ker znajo, da si morajo enako voliti pravico priboriti sami. Poslanec Erzberger (centrum) je slavil mirovni sklep državnega zbora, ker omogočuje, da dobi Nemčija zopet svoje kolonije. Ako se posreči, da se onemogoči gospodarska vojska, bo nemški narod zopet napredoval, ne da bi mu kak sosedni narod delal silo. Govornik se je pečal s hujskajočim velenemskim časopisjem proti večini državnega zbora. Rekel je: Če se vlada proti tem ljudem brani, postopa pravilno. Težka industrija je ustanovila skupno z nemško »Vaterlandspartei« »Alo«, ki vpliva na časopisje v velenemskem smislu. Dober mir se more doseči le, ako bo ves nemški narod sodeloval. Sporazum bi zmagal, če bi socialna demokracija od skupnega sodelovanja izključili. Ne more se dvomiti, da je strankarsko politično socialna demokracija največ žrtvovala. Rozcepila se je samo zato, da je koristila domovini. (Živahno pritrdjevanje na levi in v centru.) Erzberger je zahteval, naj se kmalu izvede volilna preosnova.

Razprava se nadaljuje jutri.

Vojna poročila.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 28. Uradno: V nekaterih odsekih bojne črte pri Piave so s topovi močnejše streljali. — Ker so napadli italijanski letalci odprto mesto Inomost, so skupine naših letal ponoči na 27. t. m. napadle kolodvor in vojaške naprave vojnega pristanišča Benetke, metale so bombe in večkrat zažgale, kakor so dognali.

Načelnik generalnega štaba.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 28. Veliki glavni stan:

Zahodno bojišče. Vojna skupina bavarskega kraljeviča Ruperta. Angleži poizvedujejo na mnogih točkah bojne črte dalje. Ponoči so po besnem obstreljevanju napadli z močnimi silami pri gozdu Houthoulster in severno od Scarpe; odbili smo jih v boju moza z možem in s protisunkom.

Vojna skupina nemškega cesarjeviča in vojvode Alberta Wirtemberžana. Pri Avocourtu in pri les Eparges smo uspešno nastopali in ujeli 27 mož.

Vzhodno bojišče. Operacije nadaljujejo. V Estoniji se je povrgel tudi 4. estski polk našemu poveljstvu, da se bori proti četam, ki vznemirjajo deželo.

V Minsku smo zaplenili 2000 strojnih pušk in 50.000 pušk.

Z drugih bojišč nič novega.

Ludendorff.

Podmorska vojska.

Berlin, 27. februarja. (Kor. ur.) Uradno: Nek naš podmorski čoln je pred kratkim potopil v Irskem morju 9 parnikov (skupno približno 25.000 ton).

Berlin, 28. februarja. (Kor. ur.) Uradno: V Sredozemskem morju je bilo na poti v Aleksandrijo, Port Said in Solun potopljenih 6 parnikov in 2 jadrnici (skupno 22.000 ton).

London, 28. februarja. (Kor. ur.) Reuter: Bolniška ladja »Lunarcastle« (6000 t.) je bila južno od otoka Lundy torpedirana. Od 200 oseb, ki so bile na ladji, se ne ve ničesar. 31 mož so rešili.

Nemško prodiranje v Rusiji.

Nemški listi prinašajo nasledno zasebno brzojavko iz Pariza: Radio-agentura poroča iz Petrograda: Nemške čete po zavzetju Pskova nadaljujejo svoje prodiranje in so sedaj od Petrograda oddaljene komaj več kot 8 ur. V mestu so zelo vznemirjeni. To brzojavko moramo sprejeti s primerno rezervo.

Prodiranje Avstrijcev proti vzhodu.

Budimpešta, 28. februarja. Čete generalnega polkovnika Böhma Ermolija so pričele prodirati iz Črnovic proti vzhodu in so prišle že do meje. Čez nekaj ur že bodo prekoračile mejo in vkorakale v Ukrajino, če se to že ni izvedlo.

Razna poročila.

Czerninov razgovor z rumunskim kraljem.

Dunaj, 28. (K. u.) Iz Bukarešta: Odposlanstvo velesil četverozeve se je v Bukareštu neobvezno razgovarjalo z generalom Averescuom. Z ozirom na sklep teh dogovorov je grof Czernin dne 27. m. obiskal in govoril s kraljem Ferdinandom

dom v tistem delu Rumunije, ki je zaseden še z rumunskimi četami. Grof Czernin je v dogovoru z zavezniki naznanil kralju pogoje, pod katerimi bi četverozeve sklenila z Rumunijo mir. Kralj je prosil, naj se mu dovoli kratek rok, da se premisli, kar se mu je dovolilo. Od odgovora zavisi, če bo mogoča mirna rešitev.

Pogajanja v Brestu Litovskem.

Bolgarska delegacija se je pripeljala v Brest Litovsk 27. m. m. popoldne. Avstrijski, nemški in bolgarski odposlanci so se 27. m. m. posvetovali o določitih mirovne pogodbe. Ruska delegacija se je pripeljala 28. m. m. popoldne. Sklenili so, da se prično mirovna pogajanja 1. t. m. ob 11. uri dopoldne. Rusko delegacijo vodi Sokolnikov, dalje so mu prideleni kot pomočniki notranji minister Petrovskij, Čičerin in Karahan, Joffe, Aleksejev kot pomočnik poljedelskega ministrstva, admiral Altvater zastopa admiralni štab, Danilov, Adalsk in Lipskij zastopajo generalni štab, pridelen je tudi Tereterkovič in potrebni tajniki ter stenografi.

Finska prosi, naj Nemčija pomaga.

Berlin, 28. februarja. (K. u.) Wolff poroča: Čujemo, da so tukajšnji pooblaščenosti finske vlade izročili nemški vladi oficijelno prošnjo finske vlade za pomoč.

Ali nameravajo Japonci zasesti Sibirijo?

London, 28. februarja. (Kor. ur.) Reuter: Merodajnim japonskim krogom ni nič znanega, da bi Francija delala na nastop Japonske z ozirom na polom Rusije. Zadnje dogodke v Rusiji pa kljub temu Japonska pozorno zasleduje. Nemško prodiranje v Rusijo je ustvarilo vsem zaveznikom, katerim gre za koristi na Vzhodu, popolnoma nov položaj. Japonska se nahaja v zelo resni nevarnosti, ker Nemčija širi svoj vpliv v Rusiji in Aziji. Položaj je tak, da ga morajo oblasti v Tokiju in Japonci sploh resno upoštevati. Če Nemci zasedejo Petrograd, bi to v sedanjih okoliščinah pomenilo, da pride Nemčija čez en mesec v Vladivostok in da bi se njena oblast v šestih tednih razširila čez celo Sibirijo, ki razpolaga z živili, s strelivom in z drugim blagom; naložila bi se tudi sibirski železnice. — Wolff pristavlja: Ne umevamo, kako bi naše prodiranje v Rusiji moglo ogroziti koristi Japonske. Sporazumu gre le za to, da vznemirimo Japonsko posebej Francija jo hviska.

Pariz, 27. februarja. (Korespondenčni urad.) »Agence Havas«: »Petit Parisien« je pisal: Japonska namerava odločno nastopiti, ko se sklene v Brestu Litovskem mir. Japonska sodi, da mora v Sibiriji in na Uralu vse storiti, da se Nemčija ne polastih rudnikov bakra in platine na Uralu.

Rotterdam, 28. februarja. »Times« napovedujejo, da nastopi Japonska v ruski Aziji.

Vojna propaganda v Italiji.

Lugano, 28. »Corriere della sera« poroča iz Rima: V Rimu so izvedli velikopoterno propagando za nadaljevanje vojne. Na javnih trgih so nastopali invalidi.

Razočaranje v Italiji.

Lugano, 28. Italijansko časopisje javlja: Deklaracija posveta socialistov v Londonu je celo socialiste razočarala. V Italiji so namreč pričakovali jasnih obljub z ozirom na Trident in Trst. »Corriere della sera« tudi opozarja, da gotovi angleški krogi Italiji niso prijazni.

Nemiri na Irskem.

Bern, 28. februarja. (K. u.) »Temps« poroča iz Londona: V irski grofiji Clare so izbruhnili nemiri; odposlati so morali vojske tja. Grofijo so razglasili za posebno vojaško ozemlje in poverili oblast vojaškemu poveljstvu.

Politične novice.

+ Ljubljanski knezoškof dr. Jeglič pri cesarju. Dunaj, 28. svečana. (K. u.) Danes je sprejel cesar v posebni avdienci ljubljanskega knezoškofa dr. Antona B. Jegliča. Dalje zborničnega predsednika dr. Grobja, predsednika nemško krščanske socialne zveze prelata Hauserja in predsednika zveze nemško nacionalnih strank dr. Waldnerja.

+ Cesar za ohranitev parlamenta. Cesar se je, kakor pripovedujejo češki poslanci, v zadnjih avdiencah najodločnejše izjavil za ohranitev parlamenta in je izjavil, da so vse opravičene želje izpolnjive, če se gibljejo v okviru države in če se bo doseglo sporazumljenje med narodi.

+ Jugoslavija na pohodu. »Alldeutsches Tagblatt« poroča o živahnem delovanju Slovencev v Gradcu, Celju, Mariboru, Ptuj in drugih krajih. Za Gradec, to najbolj nemško mesto pravi, da bi se mogel šteti med največja jugoslovanska mesta, saj stanuje tam nad 30.000 Slovanov. Nato se bridko pritožuje, da Nemci spe, končuje pa: »Dejstvo je, da je med Slovenci veliko ljudsko gibanje. Če se Nemci v zadnji uri ne zbude iz svoje brezbriznosti, potem... Kajti brez vsakega dvoma je: jugoslovanska država je na pohodu!«

+ Usoda hrvatske volilne reforme. »Hrvatska Država« poroča: Hrvatska volilna reforma, ki so jo poslali kralju v sankcijo, leži še vedno v hrvatskem ministru v Budimpešti, kjer bo ostala tako dolgo, dokler ji ne da Wekerle ali pa njegov naslednik »prehodno dovoljenje« za Dunaj.

+ Nova madžarska politična teorija. Prof. dr. Apathy piše v »Magyarország«: Madžarska država zahteva pred Bogom in pred ljudmi na temelju historičnih pravic in kot postulat bodočnosti, da se nauči vsak ogrski državljani, ako hoče v javnosti sodelovati, službeni državni jezik — madžarski. Nadalje piše: Nemadžarske narode na Ogrskem moramo pretvoriti v korenite Madžare. Zato moramo povsodi in brezpogojno zidati le madžarske šole, tako se nauči vsak madžarsko, ki je dokončal štiri razrede ljudske šole. Volilno pravico more dobiti samo tisti, ki je dobil spričevalo četrtega razreda, a tega more dobiti samo tisti, ki se je naučil madžarsko. Kdor tega ne zmore, naj ponavlja tako dolgo četrty razred, dokler se ne nauči madžarsčine.

+ Kaj pa mirovna pogodba? »Arbeiter-Zeitung« piše: Nemški državni zbornici je bila predložena mirovna pogodba z Ukrajino. Zbornica je o predloženi mirovni pogodbi že razpravljala in jo odobrila. Kako pa v Avstriji? Predvsem so v Avstriji objavili samo glavno pogodbo, dodatne pogodbe pa ne. Ze takrat smo opazili — recimo — zelo čuden slučaj. V Berlinu je bilo objavljeno takoj vse besedilo glavne pogodbe, in sicer že 10. svečana (»Nordd. Allgem. Ztg. št. 76). Na Dunaju pa je zvedela javnost dne 10. svečana vsebino najvažnejšega člena — čl. VII. o gospodarskih odnosih — le v glavnih obrih. Objavljena pa je bila šele 14. svečana. Medtem pa nam je cenzura črtala na podlagi berlinskih podatkov objavljeno poročilo. Toda še bolj čudno je bilo z dodatno pogodbo. Ta dodatna pogodba, ki jo je sklenila Nemčija z Ukrajino, je bila objavljena v Berlinu dne 11. svečana v polnem obsegu. Sestoji iz 28 paragrafov. Na Dunaju smo se zadovoljili s poročilom: »Posebna pogodba o različnih pravnih zadevah je bila podpisana v Brestu-Litovskem.« Toda do danes ni bila objavljena. Toda kaj je z odobritvijo državnega zbora? Na podlagi vsebine pogodb, glavne in dodatne pogodbe, morajo biti ratificirane in tozadevne listnice se morajo prejkomo goče na Dunaju izmenjati. Mirovna pogodba stopi na podlagi ratifikacije v veljavo. V smislu določb avstrijske ustave (državni osnovni zakon o izročevanju vladne izvrševalne moči), napoveduje cesar vojno in sklepa mir« (čl. 5) in »sklepa državne pogodbe« (čl. 6). Toda v svrhu veljavnosti trgovskih pogodb, ki obtežujejo državo ali dele države, ali pa obvezujejo državljane, je potrebna odobritev državnega zbora. Da se nanašajo ta določila na mirovno pogodbo z Ukrajino, ni nobenega dvoma. Ze samo dejstvo, da je bila pogodba predložena v odobritev nemškemu državnemu zboru, čeravno je ustava države z ozirom na kompetenco cesarja sklepati mir in državne pogodbe, enaka, — govori za to. Toda zbornica mora pogodbo potrditi, predno se izvrši na podlagi ratifikacije končni sklep miru. Tudi to je samoobsebi umevno, ker ne more biti pogodba, ki je navezana na odobritev, brez te odobritve obvezno sklenjena. Toda dogodki v Nemčiji nas odvezujejo nadaljnjega dokazovanja. Zakaj ni bila pogodba predložena, ko mora biti vendar mir prejkomo goče sklenjen? Mogoče pa misli grof Czernin prezreti državno pravno potrebo, ki določa, da mora odobriti državni zbor pogodbo že pred ratifikacijo? Skoraj bi človek to mislil, zato mora zbornica zahtevati z vso odločnostjo takojšnjo predložitev obeh predlogov in ne sme dovoliti, da bi bili drugi predlogi s tem prejudicirani.

+ Srečna Litva. Listi poročajo, da bodo Nemci posadili na prestol Litve 26letnega saskega princa Kristijana. »Prager Tagblatt« komentira to vest tako: »Kako bomo razložili Litvinom, ki stanujejo v gubernijah Vilna, Kovno in Grodno, katere tudi Poljaki zase zahtevajo, da morajo postati pod saskim princem srečni.«

+ Odmevi v sporazumu in Hertlingov govor. »Journal de Peuple« je pisal glede na Hertlingov govor, da se sicer še ni dosegel sporazum, a da se je nastopila tista pot, ki bo pripeljala do pogajanj. Londonsko časopisje piše še previdno, ker čaka, kakšno stališče zavzamejo odgovorni državniki. Le Northcliffejevo časopisje se peča temeljito s posameznimi točkami govora nemškega kanclerja in svari angleške časnikarje, naj ne zaupajo preveč vabljivim besedam Nemčije, ker roparski pohod Nemcev v Rusiji najbolje dokazuje zavratnost nemških državnikov. »Westminster Gazette« pa izvaja: Nemčija ne more podvzeti na vzhodu roparskega pohoda, na zahodu pa pričakovati lahkega mira. Če nemški narod odobrava, kar se v njegovem imenu godi na vzhodu, naj se pripravi, da bo nosil kazni radi podaljšanja vojske in da naleti povsod na zaprti

vrata, če se bo hotel spraviti z narodi. Nemčija hodi po starih potih, ki po naših nazorih pomenjajo nove vojske in težka oboroženja.

+ Benedikt XV. kardinalu v Kölnu. Na božično čestitko kardinala pl. Hartmanna je odgovoril papež Benedikt XV. lastnoročno: V zadnjem Tvojem pismu si se pečal tudi z zelo trpkim dejstvom (svetovno vojno), ki s srečo napovedujočim rojstvom Kristusovim, kakor naglašas, najostreje nasprotuje, a od katerega pod pritiskom tako velikih nadlog ne moremo naših misli odvrniti. Pečas se pa z njim tako, da Nas je Tvoje sočustvo potolažilo. Globoko smo namreč čutili, da Našo žalost in bolelost deliš iskrenito z nami; spoznali smo, da popolnoma pritrjuješ vsemu, kar smo ukrenili dozdaj, da odvrnemo ali končamo vojsko v korist splošnega blaga. Predvsem nas namreč tolaži zavest, da smo pravično postopali, a tudi zelo ta okolnost, da nam pritrjujejo vsi tisti, ki so dobre volje in resnicoljubno presojajo stvari. Ker pa nismo z našimi opomini, naj bi se nepopisno trpljenje končalo, nič dosegli, hočemo moliti le k Bogu Gospodu, ker mir ni toliko plod človeškega prizadevanja, kolikor je dar božje dobrotljivosti.

+ Graški občinski svet proti Jufo-slaviji. V seji dne 28. m. m. se je graški občinski svet najodločnejše izjavil proti ustanovitvi jugoslovanske države, kakor jo zahteva majniška deklaracija Jugoslovanskega kluba. Občinski očetje so izjavili, da ne bodo nikdar pripustili, da bi se izvedli ti načrti in da se bodo proti temu borili z vsemi sredstvi. Socijalni demokrati so glasovali proti temu predlogu.

+ Položaj se spreminja. Z Dunaja poročajo: Zdi se, da se bo položaj spremenil. V četrtek se bodo, kakor se čuje, pričela pogajanja med nemškimi in opozicijskimi strankami, ki obstoje iz vseh Slovanov. Poljski klub se je odločil za skupno nastopanje z ostalimi opozicijskimi strankami.

— Častna zadeva dr. Pogačnik — dr. Schürff se je po obojestranskih izjavah včeraj poravnala.

+ Štajerski poslanci pri Seidlerju. Dunaj, 28. februarja. Odposlanstvo štajerskih slovenskih poslancev se je danes zglasilo pri ministrskem predsedniku in mu izročilo celo vrsto pritožb glede revkizicij krmil, živine in žita. Posebno so se pritoževali radi postopanja posameznih organov, ki ne da bi umeli jezika ljudstva, napravljajo težkoče pri revkizicijah. Poslanci so zahtevali, da se enako postopa po vseh agrarnih okrajih štajerske. Poleg tega so prosili, naj se ukaže štajerskemu namestništvu, da bo spremenilo svoje stališče napram slovenskemu prebivalstvu. Ministrski predsednik je izjavil, da bo pritožbe natančno proučil. Naročil bo graškemu namestništvu, naj poskrbi, da bodo organi pri revkizicijah z ljudstvom lojalno postopali.

+ Pogajanja z Rumunijo se bodo, kakor se poroča iz Berlina, najbrž razbila, ker zahtevajo Bolgari Dobrudžo, čemur se Rumuni najstrastneje upirajo. Sodi se, da se bo vojska proti Rumuniji nadaljevala.

+ Ženska volilna pravica na švedskem. Švedska vlada je 27. m. m. predložila državnemu zboru predlogo, da naj dokaže ženske aktivno in pasivno volilno pravico.

+ Angleška ministrska kriza. Tukajšnji krogi sporazuma napovedujejo, da bo sedanja angleška vlada kmalu strmoglavljena. Ministrski predsednik postane Asquith ali pa Lansdowne. Lloyd George odgovori Hertlingu začetkom bodočega trena.

+ Izpremembra v angleškem poslanstvu pri Vatikanu. Grofa Salisa so odpoklicali v London. Pravijo, da mora vladi poročati o irskem vprašanju in o jeruzalemski politiki. Poroča se tudi, da se ne bo več vrnil v poslanstvo pri sveti stolici.

+ Balfour o Hertlingovem govoru. V angleški spodnji zbornici se je Balfour norčeval iz Hertlingovega govora, češ da zdaj niso mogoča pogajanja diplomatov, ker stavi Hertling maksimalne zahteve.

+ Značilna prepoved. »Lidove Noviny« poročajo: Vojno ministrstvo je z rezervatnim odlokom častnikom prepovedalo, da ne smejo vstati, kadar se poje češka narodna himna »Kde domov muil«

Hrvatski sabor.

Zagreb, 27. februarja. Začetek današnje seje ob 11. uri 50 minut. Predseduje dr. Medaković. Poslanec Petričić in tovariši so vložili nujni predlog, naj se zopet upelje shodni zakon, ki je že od začetka vojne odpravljen. — Poslanec Zagorac predlaga, naj pretrga Hrvatska finančno nagodbo z Ogrsko. Predlog se odkaže finančnemu odseku. — Kot 2. točka je na dnevnem redu načrt zakon, s katerim se spreminjajo neke točke zakona z dne 21. junija 1895 o ustroju mestnih občin. Načrt

zakona je po kratki debati sprejet v prvem in drugem čitanju. — Nato prično razpravljati o predlogu dr. Petričića, naj se zopet uvede shodni zakon.

Ljubljanska aprovizacija.

a Oddaja krompirja pri mestni aprovizaciji. Mestna aprovizacija oddaja krompir na krompirjeve nakaznice po okrajih iz skladišča pri Mühleisnu. Tamkaj pride lahko iz okraja vsakdo na vrsto in na vsako osebo odpade enaka množina krompirja. Dočim so prvi trije okrajji dobili krompir pred novim letom na osebo 10 kg, sta ga četrty in peti okraj, ker je takrat bil ugoden dovoz, dobila na osebo po 15 kg. Po novem letu so prišli na vrsto okrajji od šestega naprej. Pri razdelitvi je prišlo na osebo po 5 kg, pri sedanjih drugi razdelitvi pa zopet 5 kg. Do sedaj sta prišla v drugič na vrsto šesti in sedmi okraj, ki sta torej prejela ravno toliko krompirja, kakor prvi mestni okrajji pred novim letom. Razmere kažejo, da so okrajji, ki so sedaj dobili dvakrat po 5 kg krompirja (VI. in VII. okraj) na boljšem, kakor IV. in V. okraj, ki sta sicer dobila pred novim letom na osebo 15 kg, a je ta množina tudi že zdavnaj pojedena. Zadnje čase se pa oglašajo pri mestni aprovizaciji na Poljanski cesti razni posebkariji, ki hočejo imeti izvanredno oddajo krompirja nakazila za krompir. Dokler se je oglašilo vsak dan po nekaj rodbin, ki so se sklicevale na absolutno pomanjkanje živil, je mestna aprovizacija v takih slučajih posameznikom nakazovala po velikosti rodbine od 5 do 10 kg krompirja. Hotela je na ta način odpomoči najhujši bedi. Zadnje dni pa je število posebkarjev tako naraslo, da je popolnoma nemogoče, da bi se še naprej moglo pri razdeljevanju krompirja delati kake izjeme. Vsled tega mestna aprovizacija na Poljanski cesti ne bo od danes naprej nikomur več izdala posebnega nakazila za krompir. Kolikor krompirja bo mestna aprovizacija še dobila, ga bo razdelila na krompirjeve nakaznice najpreje za VIII. in IX. okraj po 5 kg, pozneje pa po možnosti in z ozirom na razpoložljive količine še za druge okraje. Stranke se opozarjajo na to odredbo mestne aprovizacije in se naprošajo, da naj ne hodijo v nobenem slučaju radi krompirja v mestno aprovizacijo na Poljansko cesto, marveč naj počakajo, da izvedo iz časopisja, kedaj pride njihov okraj in števila njihove krompirjeve nakaznice na vrsto pri oddaji krompirja iz Mühleisnovega skladišča. Da ne bo nobene zamere, se istočasno objavlja, da je posebnemu organu naročeno, da ne sme nikogar spustiti radi krompirja v aprovizacne prostore na Poljanski cesti.

a Meso na rumene izkaznice C štev. 1401 do konca. Stranke z rumenimi izkaznicami C štev. 1401 do konca prejmejo goveje meso v soboto, dne 8. marca popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: od pol 2. do 2. ure štev. 1401 do 1600, od 2. do pol 3. ure štev. 1601 do 1800, od pol 3. do 3. ure štev. 1801 do 2000, od 3. do pol 4. ure štev. 2001 do 2200, od pol 4. do 4. ure štev. 2201 do 2400, od 4. do pol 5. ure štev. 2401 do 2600, od pol 5. do 5. ure štev. 2601 do 2800, od 5. do pol 6. ure štev. 2801 do konca. 1 oseba dobi četrty kilogram, 2 osebi pol kilograma, 3 in 4 osebe tri četrty kilograma, 5 in 6 oseb 1 kilogram, 7 in 8 oseb 1 in četrty kilograma, več oseb 1 in pol kilograma. Kilogram stane 2 kroni.

Ljubljanske novice.

Ij Važno predavanje ima danes gđ. Minka Skaberne ob pol 7. uri zvečer v fizikalni dvorani tukajšnjega c. kr. učiteljskega na Resljevi cesti o poučnem tečaju za slepce. Gospem in gospodičam toplo priporočamo, da to predavanje obiščejo.

Ij Občni zbor šentpeterske podružnice »Slovenske Straže« bo na praznik sv. Jožefa dne 19. marca v stari mežnariji, I. nadstropje.

Ij V šentpeterski Prosveti je predaval 28. m. m. g. Moškerc o razvoju in nalogah naših zabavnih, izobraževalnih in narodno-obrambnih organizacij. Predavanju je sledila živahna razprava, v katero sta posegla gg. Pirc in Kette. Udeležba je bila pri predavanju prav dobra. Prihodnje predavanje v šentpeterski Prosveti bo v četrtek, dne 7. t. m. Predaval bo o veleznimim predmetu g. ravnatelj Mantuani.

Ij Vabilo na sestanek uradnikov in uradnic trgovine, obrti in industrije, ki se vrši v nedeljo, dne 3. marca t. l. ob 10. uri dopoldne v prostorih restavracije Zlatorog, Gosposka ulica, v svrhu sestave strokovne skupine. Na dnevnem redu je tudi razgovor o težnjah uradništva te skupine ter posvetovanje o prvih korakih, ki se naj store potom te skupine v zboljšanje gnotnega položaja tega uradništva.

Ij Glasbena Matica. V koncertu dne 9. marca bo tudi sodelovala naša izvrstna klavirska virtuosinja gđ. Dana Kobler. Sodelovanje naših slovenskih izbornih moči gospe Pipe Arkove iz Zagreba, gđ. Dane Koblerjeve iz Ljubljane in vzorno, požrtvovalno delujočega mo-

škega in ženskega zbora Glasbene Matice vzbujajo veliko zanimanje med občinstvom. Vstopnice se prav hitro prodajajo.

Ij Koncert. Izvrstni operni tenorist, Poljak, gospod Tadej Lowczyński priredi v kratkem v Ljubljani koncert.

Ij Nevžiten kruh peče že nekaj dni vojna pekarna. Čudno se nam le to zdi, da, če lahko peki spečejo vsaj užiten kruh iz enake moke, tega ne zmore vojna pekarna. Vsaj ta mali kosček kruha na dan naj bi bil užiten!

Ij Dotična znana oseba, ki je včeraj pobrala v tramvaju zavitek, se poziva, naj ga prinese v trafiko Pirnat, Kolodvorska ulica.

Ij Našla se je manjša vsota denarja. Kdor jo je izgubil, naj se oglasi pri Ivanki Simončič, Hrenova ulica št. 5.

Primorske novice.

p Župani goriške dežele, zbrani dne 14. in 15. februarja v Gorici, stavijo v soglasnem sklepu na vlado sledečo resolucijo: Župani goriške dežele, zbrani dne 14. in 15. februarja, 1. konstatirajo, da je naše in naših zavezničkov vojaštvo napravilo in napravila veliko nepotrebne škode na poslednjih in posestvih slovenskega dela dežele; 2. naglašajo, da se v slovenskem delu dežele pomladansko delo vrši istočasno kakor v Furlaniji, zato izražajo željo, naj se plugi, živina, semena in kmetijski material na sploh dostavlja zajedno in takoj vse goriški deželi; 3. obsojajo postopanje z begunci, ki se vračajo v domovino, ker jim oblasti povzročajo težkoče in neprijetnosti ter jim celo branijo jemati s seboj živeža, ki so si ga v begunstvu priskrbeli; 4. zahtevajo, da se aprovizacija tako uredi, da bo ljudstvo v neprikrasni meri prejelo vse kakovosti živeža, ki ga dele aprovizacije; živila naj se za gozlov, ker drugače bi ostala obnova samo na papirju in v frazah; 5. se sklicujejo na najelementarnejše pojme humanitete in z vso odločnostjo zahtevajo, da se begunci ne preganjajo ter gonijo domov, predno se jim ne za gozlov, hišna oprava, živež in kmetijski orodje, zahtevajo, da se vprašanje za preskabo vračajočih se beguncev do podrobnosti takoj reši in se nabavijo vsi predmeti, ki jih ljudstvo rabi za ureditev družinskega življenja in omogoči takojšnji povratek, da se ljudstvo dalje zajemči stalna begunska podpora, dokler mu ne začne zemlja roditi, kakor v normalnih časih in da se ta podpora prizna beguncem vseh kategorij uvaževajo načelo, da gre delanežnostim osebam po 4 K na dan, in tudi da se pouči o brutalnem ravnanju z begunci od strani političnih oblastev v drugih kronovinah; 6. zahtevajo dalje, da vsako sofisticno zavijanje begunskega zakona takoj preneha in se vsem ljudem, ki so zapustili svoje domove brez odloga nakaže begunska podpora, obleka in vsi zastanki, kakor to določa begunski zakon, dalje, da se ta podpora izplača brez katerekoli pridržka, da se ustanove lokalne komisije za odmero vzdrževalnin, ki naj bodo sestavljene iz župana, duhovnika in vladnega zastopnika; 7. zahtevajo, da se ustanovi samostojna aprovizacija za Gorisko, ki vpoštevali, da je prebivalstvo po ogromni večini slovenske narodnosti in imej zato na čelu slovenskega uradnika, predlagajo, da se to mesto poveri g. Ernestu Klavžarju, ki se je izkazal kot sposobnega voditi aprovizacijsko akcijo in ki mu ljudstvo zaupa; 8. zahtevajo takojšnjo oprostitve vojaških uslužbencev gospodariem, ne oziirajo na starost, klasificiranje (Bofund), služijo li v zaledju ali v fronti, ter da se vojske 50 let stare takoj vojaške službe oprosti in domu pošlje; 9. zahtevajo takojšnjo priprave za otvoritev šol in oprostitve učiteljev vojaške službe; 10. pričakujejo, da vlada izvrševanje svoje socialno etiško dolžnost takoj ukrene vse potrebno, da se po vojni povzročena škoda brez odlašanja preceni in sklepe zakon, ki uredi popolno povračilo po vojni povzročene škode na premočninah in nepremičninah ter na pridelih itd.; 11. povdarjajo z vso resnostjo nujnost, da ženijske čete naša polja, njive, travnike in vinograde granat in drugih razstrelivnih snovi, žičnih mrež ter sploh vseh vojnih naprav očistijo ter trupa padlih vojakov, ker so kar prekinprek pokopana, prenesejo na urejena pokopališča, katerih oskrbo sprejmi vojaška uprava; 12. pozivljajo vlado, da poskrbi za skorajšnjo popravilo cest in prometnih sredstev sploh, tako, kakor bodo predlagala posamezna županstva v deželi; 13. zahtevajo, da se revkizicija živine v Primorski pod nobenim pojmom ne sme vršiti; 14. zahtevajo, da se občinam, ki leže na desnem bregu Soče, dovoli trgovina čez Idrijo, zato da ne bo v slovenskem delu dežele v onih krajih ljudstvo gladu pomrlo; 15. zahtevajo, da se zemljišča, ki jih vojaška uprava da obdelati, pred žetvijo po županstvenih zaupnikih pregledajo, prideliki prece-nijo in tretjina pridelka lastniku zemljišča odstoji; 16. zahtevajo, da se vsa krajevna imena mest, vasi, sel, rek, hribov, cest itd. imenuje in naslavlja enojezično, kakor ljudstvo nazivlja in ne kakor dosedaj v nerazumljivih spakedrankah; 17. zahtevajo, naj se izda županom imunitetne listine (legitimacije) za potovanje; 18. hočejo, da se število uradnikov pri glavarstvih tako poviša, da bo odgovarjalo dejanskim razmeram in da se županstvom nakaže državna podpora za delo v prenečenem delokrogu; 19. zahtevajo, da se izposluje takojšnja sankcija deželnega stavbenega reda za Gorisko; 20. zahtevajo, da se uradno prizna in potrdi otvoritev »Pisarne slovenskih županstev po vojni prizadetih občin Primorske« na podlagi pravil kralje »Županske zveze«; 21. zahtevajo, da se preskrbe občine z dobro pilno vodo, napajaljšči, pripravami za namakanje in zadostno količino razkuževalnih sredstev; 22. zahtevajo, da se konečno reši vprašanje glede odškodnine županom za opravila županiških poslov za ves čas vojne in tudi za nadaljno delo, koim naj se odškodnina nakaže iz državnih sredstev; 23. z navedjo ener-gično zavračajo vsak poskus, da bi se odstopila naša zemlja drugorodcem v obdelovanje, ker smatrajo to kot nad vse krivični atentat na naše narodne in gospodarske pravice, ki ga hočejo pobijati z vsemi postavnimi sredstvi brezpogojno pa oddajajo, da bi se politično pronsioniranim osebam, zlasti znanemu Wieserju, dopustilo katerokoli in tudi najmarnejš vmešavanje v naše gospodarsko življenje; 24. konstatirajo, da je Jugoslovanski klub z majniško deklaracijo napravil čin eminentne patriotske važnosti ter izzval Wilsonovo izjavo, da se morajo meje med Avstrijo in Italijo za-

črtati na podlagi jasno vidnih narodnih črt, ter da je Jugoslovanski klub s to deklaracijo postavil v jasno luč odločne zahteve Jugoslovancov in izjavljajo, da stoje za to deklaracijo vsi župani in za njimi vse ljudstvo, ki od te zahteve ne odneha nikoli in niti za las. 25. župani so izrekli svojo besedo, pokazali so na potrebo, ki jih čuti goriska dežela, tako hudo prizadeta po vojnih dogodkih. Gorje je toliko, da se ga ne da več prenašati. Stoji sedaj na vladnih krogih, da pobite na pomoč in da nastopi po dobi praznih obljub čas resnega dela. Župani pričakujejo, da se jim čim prej da točen odgovor, navodila in pojasnila na stavljene zahteve, katerih nujnost naj sili izumiranje našega prebivalstva v begunstvo in hrepenenje po povratku. — V Gorici, dne 15. februarja 1918. — Slede podpisali:

p. Odlikovanje. Železni zaslužni križec na traku hrabrostne svetlinje je dobil Kolenc Anton, doma z Lovki pri Gorici.

p. Dnevnik »Lagerzeitung« za Vagno je prenehal z 23. februarjem 1918 izhajati, in sicer vsled pomanjkanja papirja. Je bilo res škoda papirja za tak list.

p. Beguncem iz kraške Kosanjevice in Temnice naznanjam podpisani, da sem se preselil dne 18. februarja t. l. iz Kazelj kot vikar v Mavhinje. Poslavljam se tem potom od vseh imenovanih, prisrčno Vam želeč nebeski blagoslov in mir in srečno vrnitev v prenovljeno domovino. Vikarijska urada za Kostanjevico in Temnico bom na izrečno željo prevzelo nega knez nadškofa še dalje upravljal. Ob enem pozdravljam kot novi vikar vse v tujini še se nahajajoče begunce iz Mavhinj ter želim, da bi se kmalu vsi srečno vrnili v domačo vas. Vsem Devincem naznanjam, da sem obenem imenovan župnijskim upraviteljem za Devin. Če kdo kaj potrebuje, se lahko obrne na naslov Vinko Štanta, vikar v Mavhinjah p. Nabrežina.

p. Dar. Gospod Schiffer, poslovodja pri tvrdki Souvan v Ljubljani, je poklonil posredovalnici za goriske begunce 40 K, za kar mu izreka najtoplejšo zahvalo.

p. Postrežite! Na Ruskem ujeti Anton Velušček, doma iz Ločnika pri Gorici, išče svojo ženo Franciško. Kdor kaj o nji ve, naj sporoči na naslov: Marija Kopač, Zgor. Pirniče št. 56 pri Medvodah, Kranjsko.

Dnevne novice.

— Slovenska Ljudska Stranka priredi v nedeljo 10. t. m. shod v Krškem. Govoril bo državni in deželni poslanec dr. Lovro Pogačnik.

— Socialni tečaj priredita Jugoslovanska strokovna zveza in strokovna zveza idrijskih rudarjev dne 23. t. m. zvečer in v nedeljo dne 24. t. m. dopoldne pri Didiču.

— Novi vitezi zlatega runa. Cesar je imenoval za viteza zlatega runa bivšega ministrskega predsednika, generalnega guvernerja v Črnigori Henrika grofa Clam-Martinica, generalnega pobočnika princa Lobkovic in Nikolaja grofa Morica Esterhazy.

— Omejitev poštnega prometa. Zaradi omejitve železniškega prometa sprejemajo poštni uradi do preklica te naredbe samo nujne zavitke, potrebne zavitke, zavitke z drožmi ter vojnopoštne zavitke. Denarne pošiljke se sprejemajo kot prej, prav tako pisma in časniki. Brzovlaki, ki vozijo, pa sprejemajo v prvi vrsti pisma, dopisnice in časnike, v drugi vrsti šele zavojce.

— Omejen železniški promet. Uradno se razglša: Zaradi odvažanja nakupljenega tovornega blaga je nujno potrebno, da se ustavijo za približno 8 dni nekateri osebni vlaki, ter vozijo z njih stroji tovorni vlaki. Izostanejo torej od srede, 27. februarja do nadaljnjega ukrepa sledeči osebni vlaki: Jesenice-Ljubljana glavni kolodvor št. 1711 in 1712; Ljubljana gl. kolodvor-Bubnjarci št. 2213 in 2218; Grosuplje-Kočevje št. 2313 in 2318; Divača-Pulj št. 312 in 317; Hrpelje-Kozina-Trst št. kol. št. 213 in 218.

— Zakaj se je omejil osebni promet na železnicah. Dunajski listi so poročali dne 27. t. m. da se radi pomanjkanja lokomotiv, premoga in radi drugih težkoč omeji železniški promet za približno osem dni. Nato pa natančno poročajo, na katerih progah in kateri vlaki da izostanejo. Dunaj in Gradec seveda ne spadata v »področje« preslavne ljubljanske cenzure, ki postopa drugače, kakor postopa sicer nemški »Mihel«.

— Šestdeset vlakov je ustavljenih na Češkem do 10. marca. Tako poročajo Narodni Listy.

— Ministri slovenskega rodu. Ljubljanski ilustrovani tednik prinaša v 8. številki podoba našega rojaka ministra dr. viteza Žolgerja ter v životopisni črtici poudarja, da je Žolger prvi Slovenec, ki je postal minister. Temu ni takol — Iz našega naroda se je porodilo že več ministrov, še več pa učenjakov svetovnega glasu, le žal, da je ne le širšemu svetu, nego tudi Slovencem samim narodna pripadnost teh mož docela neznana. Tega pa niso krivi naši narodni nasprotniki, ki prikrivajo, kjer le morejo, vsako zaslugi in odliko našega naroda, krivi smo sami, ker se nismo potrudili, da bi svetu predstavili svoje najboljši moči. Vsi učenjaki slovenskega rodu, ki so se kot pisatelji v starejši dobi posluževali latinskega in pozneje večinoma nemškega jezika, se v zgodovini prištevajo Nemcem, dasi je njim ali njih prednikom tekla zibelj pod slovensko slamnato streho. — Predniki glavoitega avstrijskega (28. majnika l. 1714. v Ljubljani porojenega) kanclerja grofa Ivana Filipa Kobenela, so pristno sloven-

skega izvora. Že v 13. stoletju so bili Kobenelji slovenski kraševski ministerjali. Leta 1564. je bil Urh II. Kobenel povzdignjen v baronski stan. Leta 1675. je bil pa podeljen Ivanu baronu Kobenelu grofovski stan. Potomec tega je naš slavn kancler Ivan Filip grof Kobenel, ki je umrl 30. avgusta l. 1810. na Dunaju. Kobeneljev grad blizu Dunaja, ki ga je dunajski župan Lu-e-ger preosnoval v hotel in restavracijo, je najbolj čislano letovišče krasne dunajske okolice. Grad in hrib nazivajo Dunajčani »Kobenel« (Wir gehen heute am Kobenel pravi Dunajčan). Pradedi Bismarkovega naslednika kanclerja grofa Leva Caprivija (Kopriva) so bili kranjsko-slovenske krvi iz Koprivnika na Kranjskem. Dokaz, da so se pozneji v grofovski stan povzdignjeni Koprive zavedali svojega slovenskega pokolenja, je grb grofov Caprivijev. V grbu imajo namreč plevel koprivo. — Iz najnovejše dobe je pa nekdanji madžarski naučni minister Vlačič, po rodu čistokrven Slovenec, katerega starši so prekmurjski Slovenci. Kot majhen deček pod slamnatim krovom svojih roditeljev je govoril Vlačič edino le slovenski. Da se je v teku let pomadžaril, temu so krive madžarske razmere, ki narede iz vsakega Slovača, Srba, Slovenca ali Rumuna, ki hoče v okviru madžarskega globusa doseči kako dostojanstvo, »Mažara«. Ni li bil najslavnejši madžarski pesnik Petöffy pristen Slovak Petrovič. In kaj je bil po krvi madžarski heros Košut? Pristen ogrski Slovak.

— Ljudske in meščanske šole se zaključijo najbrže 28. junija.

— Nuje skrbi. Iz Idrije nam poročajo: Vodstvo rudnika je razglasilo rudarjem, da bodo — baje po naročilu vojnega ministrstva — morali odslej nositi vojaške kape ter predstojnikom, katere so doslej spodobno pozdravljali, po vojaško salutirati; tisti, ki niso bili pri vojakih, bi se morali salutiranja še naučiti. Rudarji so temu ugovarjali, češ, naj jim dajo celo vojaško obleko ali nič; nekateri so bili mnenja, da bi vojaških čevljev bolj potrebovali, nego kap, drugi so trdili, da si žele bolj hrane, kot uniforme. Ob odločnem odporu rudarjev je vodstvo rudnika od svoje zahteve odnehalo. — Tako poročilo. Neverjetno je, s kakimi skrbmi si v teh časih ljudje belijo glave. Trudni in sestradani delavci naj bi se po svojem težkem delu še učili vojaških formalnosti, zaradi katerih ne bo niti za gram živega srebra več izkopenega.

— Črnovojniški pešpolk 27 v boju z Rusi. Nadporočnik Franc Zupančič nam je poslal iz ruskega ujetništva dve dopisnici. Vsebinsko druge dopisnice smo že priobčili v »Slovenca«, prvo dopisnico, ki je bila oddana v Insaru, gubernija Penza, 14. oktobra 1917, smo pa prejeli še-le danes. G. Zupančič piše: Mogoče storim prav, ako Vam sporočim nekaj podrobnosti glede boja, ki se ga je udeležil naš domači ljubljanski črnovojniški pešpolk št. 27 na rumunski fronti ob reki Putna, severno Focsani. Boj se je pričel pravzaprav že 6. avgusta ob 5. uri zjutraj, a naš polk je prišel na vrsto šele 9. avgusta. Šlo je zelo dobro od rok in takorekoč brez zgub smo prišli nele čez reko, temveč celo daleč čez sovražne pozicije. Naenkrat pritisnejo ob tri četrti na 3. uro popoldne Rusi s protinapadom. Boj je bil strašno hud. Drugi in tretji bataljon sta strašno trpela. V vasi Tifesti je ostalo mnogo slovenskih trupel. Pa tudi v ujetništvo jih je precej prišlo. Od 9. stotnije Vam sporočam sledeča imena: Praporščak Verbič Fran iz Vrhneke (teško ranjen); četovodja Zihel Anton (teško ranjen); enol. prost. desetenik Poniz Evgen, poddesetenik Benec Janez; inf.: Glavič Matija (Istra), Karlin Peter (Stara Lokaj), Kranjc Jos. (Preserje), Aleš Franc, Belović Jurij, Burnik Simon, Čemaš Janez, Kozjek Matija, Meglič Jakob, Kovačič Peter, Krošelj Anton, Mikec Anton, Peruša Andrej, Rijavec Josip, Kožan Al., Strožič Miha, Markovšek Janez, Močnik Janez in Vidmar Anton.

— O f. S. Gert. Mar. Leopoldini Hoppe. V št. 44. »Slovenca« z dne 22. februarja 1918 je neki g. dopisnik na kratko opisal delovanje nepozabne prednice usmiljenih sestra v deželni bolnici v Ljubljani, s. Leopoldine Hoppe. Naj k onim vrticem še nekaj dostavim. — Že zgodaj je ustanovila s. Leopoldina v Ljubljani na sedanji Radeckega cesti št. 18 v pritlični hiši nasproti hiralnici sv. Jožefa malo semenišče z namenom, da bi pridobila gg. lazaristom, njihovi misijonski družbi naraščajo. Dijaki so imeli enega izmed g. lazaristov pri Srcu Jezusovem za prefekta in eno izmed usmiljenih sestra kot nadzornico. Dobivali so v tem zavodu vso brezplačno oskrbo, stanovanje, hrano, knjige in druge šolske potrebščine ter nekateri ubožnejši celo obleko. Imeli so dijaki tudi to veliko ugodnost, da so za učenje in razvedrilo smeli porabljeni prostori in lep hiralniški vrt. Vsako leto vsaj enkrat je draga prednica obiskala te svoje dijake ter jih vsakokrat še posebej obdarovala. Ob kaki slovesnejši priliki jih ni nikoli pozabila, vedno se jih je spomnila s kakim priboljškom. Kako materinsko

veselje je kazala, ko so se ji njeni dijaki ob koncu šolskega semestra poklonili ter poročali o svojih uspehih v šoli. Spodbujala je in bodrila; tudi za take, ki jim je spodletelo, je imela tolažilno besedo. In lepo število gospodov je pridobila za misijonsko družbo lazaristov, ki so zdaj v čast in ponos kongregaciji.

— Ljubiteljem domače zemlje! Na Goriškem in drugod je bilo obilo slovenskih trgov in vasi razdejanih. Nekatere pokrajine so vsled vojne popolnoma spremenjene. Že prihodnji rod v mnogih slučajih ne bo več vedel, kakšni so bili naši kraji pred letom 1915. Tudi za zgodovinarja bi bilo izredne važnosti, da se nam prvotna slika naših naselbin ohrani. Zato nujno prosimo vse tiste, ki imajo slike ali razglednice pokončanih ali poškodovanih krajev in pokrajin, naj bi jih blagovolili poslati uredništvu »Slovenca«, ki jih bo zbralo in izročilo njih namenu.

— Proslava 100. obljetnice rojdenja Petra Preradovića. »Zora puca bit čedana!« Sto godina je prošlo, od kada je veliki hrvatski pjesnik Petar Preradović ugledao svetlo dana. U životu drugih naroda našeg vijeka ovaj — jedna je epoha, a ime Petra Predavoića upisano je u njoj plamenim slovima. Na dan stogodišnjice rojdenja velikog pjesnika sprema se glavni grad Hrvatske Zagreb, da ispred čitavog naroda iskaže dužno poštovanje neumrlom velikanu.

»Rod bo samo, koj si mrtve štuje,
Na prošlosti budućnost si snuje!«

Ali ova velika kulturna slava mora da zatalasa svu Hrvatsku in sav naš narod, sve Hrvate, Srbe in Slovence te je dužnost čitavog naroda diljem svih južno-slaven-skih pokrajina, da se ovoj velikoj narodnoj slavi aktivno pridruži. Ni jedno naše mjesto, ni selo, ni grad, ne bi toga dana smio zaostati za Zagrebom! Zaigrjamo složno bratsko kolo, stisnimo se brat uz brata, i dostojno proslavimo ovaj veliki dan hrvatske kulturne povijesti, rođeni dan velikog Petra Preradovića. Tužni su dani svanuli domovini našoj, oblachine su se nadvile nad naše narodno obzorje, ali pokazimo i ovom prigodom, da nijesmo klonuli duhom i da nam je vjera u našu narodnu budućnost čvrsta i neslomiva. Na dan stogodišnjice velikog hrvatskog pjesnika pozivljemo sav naš narod, Hrvate, Srbe i Slovence, da cvijećem obaspe uspomenu velikog svog sina. »Tvojim cvijećem grob mu kiti!« U ime »Odbora za proslavu stogodišnjice Petra Preradovića: Zagreb, 27. veljače 1918. Predsjednik: Prof. Krsto Pavletić. Podpredsjednici: Dr. Gavro Manojlović, intendant Guido pl. Hreljanović; tajnici prof. Ferdo Rožić, dr. B. G. Angjelinović.

— Prenovitev bazilike sv. Sabine v Rimu. V samotni Aventina stoječa cerkev sv. Sabine je eden najlepših spomenikov starokrščanske stavbne umetnosti v Rimu. Cerkev je največja vseh rimskih bazilik, v svojih častljivih veličastnih glavnih oblikah je skoro nespremenjeno ohranjena in poleg tega bogata na zanimivih spomenikih in starokrščanskih umetninah, izmed katerih so na prvem mestu slavna vrata iz petega stoletja. Sedaj že delj časa prenavljajo to lepo baziliko. Pod cerkvenim tlakom so našli ostanke rimske hiše iz tretjega stoletja, ki je imela tla iz mozaika, iz česar sklepajo, da je bila bazilika sezidana na svetišču Junone ali Diane. Moderni oltar bodo odstranili in zopet napravili pevsko šolo izza papeža Evgena II. (824—827), od katere so še ostanke. Odrli so 34 oken iz devetega stoletja in našli krasne starodavne okvire. Ko bo bazilika prenovljena, bo to veličasten in gotovo edini zgled velike bazilike iz petega stoletja, pri kateri se dobro ločijo prizidki iz devetega stoletja.

— Bolgarsko šolo je odprla mažarska vlada v Budimpešti. Za nemažarske narode na Ogrskem so pa-le mažarske šole...

— Berlinska geografija. Iz Berlina smo prejeli od neke korespondence dopis z naslovom: Löbl. Redaktion »Slovenec«, Laibach in Böhmen.

— 450—600 otrok pride te dni iz Hercegovine v Novi Sad na prehrano.

— Iz Rusije. Po dolgem času (tri leta in dva meseca) se je oglasil iz ruskega ujetništva Jožef Škoda, posestnika sin iz Zasopa, obč. Cerklje pri Krškem na Dolenskem.

— Strašna nesreča. V Hongkongu se je pri neki športni prireditvi podrl oder za gledalce. 1000 žen in otrok je bilo do smrti pohojenih. Nato je izbruhnil še ogenj, ki je zahteval še na stotine drugih žrtev.

— Za dr. Krekov spomenik so nabrali v Našicah v Slavoniji o priliki godu č. g. gvardijana Matije Matijašeca 141 K.

Podružnice Slov. Siraže na delo!

Spominjajte se „Slovenske Siraže“!

Deklaracija, Jugoslovanski klub in S. L. S.

1405 zaveznih delavk ljubljanske tobačne tovarne se z vsem srcem pridružuje oporoki dr. Kreka in toplo pozdravlja Jugoslovanski klub in njegove poslanke.

Narodno ženstvo na Vrhniku se polno navdušenja pridružuje majniški deklaraciji. Ob enem iskreno pozdravlja Jugoslovanski klub in mu izreka popolno zaupanje. Le v Jugoslaviji nam zasije zlato solnce svobode, le v njej postane Slovenec na svoji zemlji svoj gospod. Zato na delo za lepšo bodočnost. 44 podpisov.)

Izjavo žen in deklet za majniško deklaracijo Jugoslovanskega kluba so z vso vrnemo podpisale žene in dekleta iz Luč. (200 podpisov.)

Narodno gospodarsivo.

g Transmisijiska jermena iz usnja za obrtnike in poljedelske obrate se more kupiti samo na podlagi dobavnega dovoljenja od Družbe za dobavo usnja na Dunaju. Za obrtne obrate mora potrebo potrditi pristojni obrtni nadzornik, za poljedelske županstvo ali pa c. kr. okrajno glavarstvo. Obrtniki, ki res nujno rabijo jermenje, naj sporoče »Zavodu za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22« natančno dolžino in širjavo potrebne jermena, naslov in popis obrata, za katerega se jermen rabi ter ev. ime tvrdke, pri kateri naj se jermen kupi, nakar bo ukrenil zavod sam nadaljne korake za nabavno dovoljenje. Dobi se pa le za zelo nujne obrate, zlasti take, ki delajo v javnem ali vojaškem interesu.

g Obrtniki vseh strok trpe že sedaj vsled pomanjkanja delavskih moči, to pomanjkanje bo še občutnejše po sklepu miru, ki bo prinesel nepregledno množino novih naročil in dela. Nad vse važno je zato, da skrb obrtniki že sedaj za delavske moči in potrebni naraščaj. Dočim, kakor se že čimdalje bolj kaže, vajencev ne bo mogoče dobiti dovolj iz šolskega naraščaja, obstoja na drugi strani priložnost in cloveška dolžnost, da se pritegnejo zlasti invalidi v obrtno delo, kakor so ga ravno po svoji poškodbi še v nezmanjšani meri zmožni. Invalidi, ki se hočejo izučiti kakega obrta, bodo gotovo hitro dosegli svoje učne namene in se nudi mojstrom zlasti sedaj ugodna prilika, da jih vzamejo v uk, ker so pristojne oblasti uredile zadevo tako, da zamore invalidi stopiti v obrtni pouk in ga ves čas pouka vzdržuje vojaška uprava, oziroma Deželna komisija za vračajoče se invalide. Zlasti je za to dana prilika v vseh krajih, kjer se nahajajo vojaške posadke ali bolnice, ker morejo dobivati invalidi tam vso oskrbo. Zavod za pospeševanje obrti v Ljubljani je prevzel nalogo posredovati invalidom učna mesta, kakor tudi urediti vsa druga vprašanja v zvezi s pravilno izučitvijo. Obrtni mojstri vseh strok, ki žele prejeti kakega invalida v svojo delavnico kot vajenca, naj zato sporočajo svoje želje pisмено ali ustmeno Zavodu za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22.

g Informacije pri trgovski in obrtniški zbornici. Interesentje dobe pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani pojasnila: o ogrskem zakonu zadevajočem davek od pridelovanja vina ter o določbah, najvažnejših za avstrijske vinotrtarce; o vinski kupčiji na Švedskem in o izvozu vina iz Avstrije na Švedsko; o ureditvi izvoza obleke in čevljev v zasedeno ozemlje; o obnovitvi trgovinskih zvez z Rusijo, ureditvi uvoza v Rigo; o uspehu tekme, razpisane po nemškem deželnem uradu za pospeševanje obrta v Brnu za sredstva v prirahitev premoga; o »nemški razstavi vlaknin« (»Deutsche Faserstoff-Ausstellung«) v Berlinu, ki se svojčas namerava prenesti tudi na Dunaj in ki ji je namen, predočiti pridobivanje in plemenitenje domačih vlaknin (staničnine, konoplje, lanu, koprive itd.) in tehnične pridobitve za njih predelovanje ter vzbuditi in zvišati zanimanje prebivalstva za pridelovanje in mnogostransko porabo teh vlaknin. Informacije je le pri krajših poročilih moči dati tudi pisмено.

g Avstrijsko odposlaništvo v Odesi. Pariški listi pišejo, da biva v Odesi avstrijsko odposlanstvo, ki ureja otvoritev prometa na Črnem morju in popravo železnice.

Listnica uredništva.
M. B. v šm. Pravico imate. Oglasite se najprej pri županstvu za potrdilo in potem pri okrajnem glavarstvu s prošnjo.

Stanovanje
z dvema sobama, kuhinjo in pritliklinami, ali tudi malo hišico z vrtom v mestu ali na periferiji mesta išče v najem za majnikov termin ali tudi preje IVAN ZIRKELBACH, uradnik mestne plinarne. Sprejme tudi administracijo ene ali več hiš.

Pridna in snažna **postrežnica**
z dobrimi spričevali se išče za popoldan. Ljubljana, Gradišče 10/L. desno. 474

Zahvala.

Za mnogoštevilno prijazno udeležitev od blizu in daleč in častito spremstvo povodom dne 25. svečana 1918 vršečega se prevoza trupla ranjega

Franjo Žagar star.

iz Opatije v domačo grudo Staritrg izrekamo tem potom vsem udeležencem svojo najiskrenejšo zahvalo.

Spominjati se hočemo posebno preč. duhovščine, cenj. gg. zastopnikov c. kr. oblasti, korporativnega zastopa občine Staritrg, mestne občine Lož, občine Prezid, spoštovanega učiteljskega, katero je spomin ranjega počastilo tudi s spremstvom šolske mladine, graščine Šneperk in pevskega zbora, katerim bodi najtoplejša zahvala.

678 Obitelj Žagar.

Markovec, 26. svečana 1918.

Zahvala.

Nesrečna usoda mi je ugrabila moje drage tri otroke v najlepših cvetočih letih, srce se mi hoče od tuge in žalosti utopiti od grenkih solz... Za sočutje in tolažbo v tej nenadomestljivi izgubi se zahvaljujem v imenu svoje žene, hčerke in zaročenca; vsem, kateri so spremili k zadnjemu počitku ostanke predragih, posebno č. duhovščini in gg. pevcem za krasno in tolažljivo petje ter nadalje vsem spremljevalcem tisočera hvala!

Ljubljana, 28. februarja 1918.

Mihael Čugelj, oče. — Marija Čugelj, mati. — Marija Čugelj, hčerka.

VAJENCE

za tapetniško obrt sprejme

J. ČERNE

Dunajska cesta št. 28. 676

PREKLIC.

Kar sem govorila v nedeljo o Ani V., tem potem preključem kot neresnično.

Ivana Z. Vič pri Ljubljani.

Iščem stanovanje

primerno, z eno ali dvema sobama in kuhinjo, ako mogoče v sredini mesta.

Kdor preskrbi stanovanje, dobi 2 kg čiste masti ali pa 5 metrov belega platna. Prosi se takoj. Naslov se poišče pri upravi lista pod št. 680.

Zanesljivega delavca ali delavko

ki zna nekoliko pisati in brati in ki je vaje konji, išče za takoj L. Kranj, tovarna sodavice in min. voda, r. z. z. o. p., v Ljubljani, Slomškova ulica 27. 681

Med kupim vsake množice.

Ponudbe z navedbo cene in teže, eventualno vzorec na trgovino

SREČKO TEKAUC, ZAGREB.

Staro, še dobro ohranjeno

mizarsko mizo

event. tudi mizarsko orodje kupi ing. Rudolf Jarolimek, Jesenice 118, Gorenjsko. 658

Kupi se

manjše posestvo

na katerem bi se pridelalo 3-4 glave živine. — Ponudbe na upravo lista pod št. 660.

Izurnjena kuharica

ki se razume tudi na dela v zelenjadnem vrtu, se sprejme na Hrvaško k gospodi na deželo z 10. aprilom. Ant. baronovka Schmidt, Volovska.

Oliver-pisalni stroj

se prod. Na vpogled med 12. do 3. ure Ljubljana, Gradišče 15/L, levo. 665

Koneipijenta in sollicitatorja

išče dr. Malnerič, odvetnik v Črnomlju.

Službo dobi takoj kot

kuharica in gospodinja

pri g. duhovniku na Dolenjskem oseba srednje starosti brezmadežnega življenja. Zglasila sprejema Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani.

Prodaja

se po zmernih cenah v večji množini oglje, wermuth-vino in milo za pranje „Dob“ ter bo garske mandelne v večjih kosih pri tvrdki

A. KUŠLAN, LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 15.

Kdor namerava prodati še kaj

kostanjevega lesa

3263 naj ga takoj ponudi tvrdki

J. POGAČNIK

LJUBLJANA, Marije Terezije cesta 13.

Cunje

suknene odrezke stare in nove, kakor vse vrste bombažastih in volnenih cunj, žaklje-vino, odeje, vrvi itd. v vsaki množini in po najvišji ceni kupuje

E. KOTZBEK V KRANJU.

OPOZARJAM cenjeno občinstvo, da je dospela večja pošiljatev

ŠIVALNIH STROJEV in GALANTERIJE.

Prosim torej, kdor je stroj naročil ali se za istega zanimal, da se oglasi čim prej v trgovini

JOS. PETELINCA, LJUBLJANA,

Sv. Petra nasip št. 7.

Tovarniška zaloga šivalnih strojev. 299

Zamaške

nove in stare kupi vsako množino

tvrdka JELAČIN & Ko. Ljubljana

Ljubljanska industrija probkovih zamaškov

DR. JANKO BENEDIK

okrožni zdravnik

na Bledu

zopet redno vsak dan ordinira.

Nad 1.000.000 mojih ročnih šivalnih šil

v rabi! Praktično orodje za vsakogar za šivanje usnjenih predmetov, oprem, jermenov, čevljev, mehov, jader, vreč, plah. — Važno za vojake. — Razprodajalec popust. Cena kompl. šila K 5.—, povzetni stroški posebej. Izvoz žrebljev, varovalcev podplatov in vojnih podplatov. P. E. Lachmann, Dunaj IX, Mosergasse 3, odd. 181.

Cenjenim

trgovcem, uradom, šolam

naznanjam, da radi prevzetja drugega podjetja

opustim svojo trgovino

ter prodajam v večjih množinah svojo zalogo, ki obstoji iz vsakovrstnega

galanterijskega in papirnega blaga

ter šolskih, uradnih (pisarniških) potrebščin.

Prodaja se le na debelo.

Trgovina je odprta od 8. do 12. dopoldne, popoldne je trgovina zaprta.

Fr. Iglič,

Ljubljana, Mestni trg 11.

Kupim zopet

v vseh, tudi malih množinah

Šelak, orange K 100.— za kg

Šelak, rubin » 80.— » »

Kafro v kosih » 100.— » »

Boraks v kosih » 25.— » »

Salmijak v kosih » 20.— » »

Zveplo v palicah » 24.— » »

Gumi arab. prima » 40.— » »

Gumi tragant, bel » 30.— » »

Smirkovo platno št. 0-6 » 80.— 100

Jurij Faludi, Budapest,

V. Lipót-körut 12

Naslov za brzojavke: Indicator Budapest.

Prodaja se 6 ZIDANIH POSLOPIJ z opeko kritih, ob okrajni cesti, pol ure od kolodvora večjega trga in četrte ure od premogokopa oddaljena, z vrhom in sadonosnikom na Sp. Štajerskem. Poslopja so porabna za trgovino, pekarijo, gostilno in mesarijo. Plačilni pogoji ugodni. Ponudbe na upravo lista pod št. 556.

Išče se

organist-cerkovnik

za Koroško Belo (Gorenjsko), p. Javornik. 643

Jaz Ana Csillag

s svojimi 185 cm dolgimi orlaškimi Lorelejskimi lasmi, ki sem jih dobila po 14 mesečni rabi pomade, ki sem jo iznašla sama. To je edino sredstvo proti izpadanju las, za njih rast in negovanje, za ojačitev lasišča, pri moških krepko pospešuje rast brade, in že po kratki dobi daje lasem in bradi naravni blešč in polnost in jih varuje pred prezgodnjim osivenjem do najvišje starosti.

Lonček po 6, 10 in 15 kron.

Po pošti se pošilja vsak dan po vsem svetu s poštним povzetjem ali denar naprej iz tvornice, kamor je naslavljati vsa naročila.

Ana Csillag, Dunaj, I, Kohlmarkt 11.

Ustanovljeno l. 1893.

Ustanovljeno l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNO DRUŠTVO v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 $\frac{1}{2}$, 15 ali 22 $\frac{1}{2}$ letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Koncarski trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 $\frac{1}{2}$ %.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848-40 kron. Doležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželne življenjske in rentne, nezgodne in jamstvene zavarovalnice v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z vojnim riziko, otroških dot, rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Prospekti zastoj in poštne prosto. Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji.

9. c. kr. avstr. razr. loterija.

Pri naši poslovnici kupljene srečke so zadele:

K 300.000 in 100.000 glavni dobitki:

št. 10202, izžrebana dne 16. oktobra 1915, IV. lot.

št. 83805, izžrebana dne 11. oktobra 1917 VII. lot.

K 60.000 št. 60.606
" 30.000 " 68.435
" 10.000 št. 7.788. 130.169
" 5.000 " 68.425

mного dobitkov po K 2000, 1000, 800, 400 in veliko dobitkov po 200 K, Izplačali smo na dobitkih za K 1.441.600.

Prihodnje žrebanje bo 12. in 14. marca 1918.

Izžrebalo se bo 3200 dobitkov v skupnem znesku K 1.027.400

Srečke prodaja

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani,

kot poslovnica c. kr. avstr. razredne loterije

in njene podružnice

v Celju, Celovcu, Trzinu, Splitu in Gorici sedaj v Ljub.

Cene srečk za igralce prejšnjega razr.:

1/1 K 40, 1/2 K 20, 1/4 K 10, 1/8 K 5.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po tako, da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 25 vinurjev na leto.

4 1/4 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike,

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vključbi z amortizacijo ali brez nje, na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskompljujejo najbolje.

Rezervni zaklad znesajo okroglo en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo 26 milijonov kron.